

Buitengebied, Schoonebeekerdiep (herinrichting)

Inhoudsopgave

Toelichting	5
Hoofdstuk1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Plangebied en vigerend bestemmingsplan	6
1.3 Proces en uitvoering	7
1.4 Inspiratieboek	8
1.5 Leeswijzer	8
Hoofdstuk2 Huidige situatie en historische ontwikkeling	9
2.1 Geografische situatie Schoonebeekerdiep	9
2.2 Historische ontwikkeling	9
Hoofdstuk3 Beleid	13
3.1 Europese Kaderrichtlijn Water	13
3.2 Nationaal bestuursakkoord Water - actueel	13
3.3 Lokaal bestuursakkoord Water	14
3.4 Waterbeheerplan 2010-2015	14
3.5 Omgevingsvisie provincie Drenthe	15
3.6 Veeldzijdig troef - structuurvisie gemeente Emmen 2020	16
3.7 Ruimtelijke Waardenkaart Emmen	17
3.8 Waterlandschap, het landschap versterken met ruimtelijke kwaliteit	17
Hoofdstuk4 Planbeschrijving	18
4.1 Doelstelling en randvoorwaarden	18
4.2 Uitgangspunten (hydrologisch) ontwerp	18
4.3 Inrichting en uitvoering op hoofdlijnen	19
4.4 Beheer	22
Hoofdstuk5 Onderzoeken	23
5.1 Bodem	23
5.2 Archeologie	23
5.3 Hydrologie	25
5.4 Waterparagraaf	26
5.5 Ecologie	28
5.6 Ondergrondse en bovengrondse infrastructuur	31
5.7 Externe veiligheid	32
Hoofdstuk6 Milieueffectrapportage	34
6.1 Inleiding	34
6.2 Het voornemen	34
6.3 Alternatieven herinrichting op hoofdlijnen	34
6.4 Beoordelingskader	35
6.5 Conclusie deeltraject Wilmsboo	37
6.6 Conclusie Passende beoordeling	37
Hoofdstuk7 Juridische vormgeving	39
7.1 Verbeelding	39
7.2 Opbouw van de regels	39
Hoofdstuk8 Economische uitvoerbaarheid	43
Hoofdstuk9 Maatschappelijke uitvoerbaarheid	44
9.1 Participatie	44
9.2 Overleg ex. artikel 3.1.1 Bro en zienswijzen	44

9.3	Zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan	44
	Bijlagen bij de toelichting	45
Bijlage 1	Nota van beantwoording	46
Bijlage 2	Beekdal van het Schoonebeekerdiep met het plangebied binnen de gemeente Emmen	170
Bijlage 3	Herinrichting van het beekdal in de gemeente Emmen en aan Duitse zijde en in donkergroen de nieuw aan te koppelen gebieden	172
Bijlage 4	Kaart cultuurhistorische, landschappelijke en aardkundige waarden	174
Bijlage 5	Kaart totale herinrichting beekdal	177
Bijlage 6	Kaart totale herinrichting van het beekdal	179
Bijlage 7	MER herinrichting Schoonebeekerdiep	181
Bijlage 8	Beoordeling effecten	457
Bijlage 9	Samenvatting basisrapport bij archeologische beleidsadvieskaart	459
Bijlage 10	Archeologissche beleidskaart gemeente Emmen	481
Bijlage 11	Inspiratieboek	484
Bijlage 12	Aangepaste inrichtingstekeningen nav Planfeststellungsverfahren Grenzaa	540

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Waterschap Velt en Vecht is voornemens het huidige Schoonebeekerdiep, voor een belangrijk deel grensbeek tussen Nederland en Duitsland, tussen km 5,5 en km 20,8 opnieuw in te richten. Hierbij gaat het om het traject tussen de Duitse grens en Stuw 1. Dit bestemmingsplan beperkt zich tot de delen van de herinrichting op het grondgebied van de gemeente Emmen, zie overzichtskaart figuur 1.1.

Figuur 1.1: Overzichtskaart: Gemeente Emmen, bron: Topografische Dienst

De herinrichting komt voort uit de afspraken die zijn gemaakt in het kader van het Waterbeheer 21e eeuw (WB21), waaronder het beperken van de wateroverlast en definiëren van de wateropgave. Bovendien moet de herinrichting voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW): het verbeteren van de waterkwaliteit en het ecologisch potentieel. Dit laatste is de tweede belangrijke aanleiding voor de herinrichting.

In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) zijn vervolgens de afspraken tussen het Rijk, de provincies en de gemeenten over de wateropgave van WB21 vastgelegd. Het Waterschap Velt en Vecht heeft daarna met de betrokken gemeenten in het Lokaal Bestuursakkoord Waterbeheer afspraken vastgelegd over de wijze waarop de totale wateropgave voor het beheergebied van het Waterschap Velt en Vecht moet worden ingevuld. Om in deze wateropgave te voorzien, moeten verschillende maatregelen worden getroffen waaronder het herinrichten van het Schoonebeekerdiep en naastgelegen gronden. De berging van 800.000 m³ in het beekdal van het Schoonebeekerdiep vormt een belangrijk deel van die wateropgave.

Een van de twee doelen van het waterschap is de bergingsmogelijkheden van de beek in regenperiodes te verruimen. Op dit moment is het huidige profiel van de beek te krap om bij hogere afvoeren de afgesproken peilen te handhaven. Daarnaast moet rekening worden gehouden met een klimaatverandering die vaker hevige buien zal veroorzaken, waardoor de afvoer van water in de (nabije) toekomst nog meer zal toenemen. Bovendien is de waterkwaliteit van het Schoonebeekerdiep op dit moment fysisch-chemisch en ecologisch slecht en de beek is niet volledig vispasseerbaar.

Ten slotte dienen voor de waterbeheersing van het gehele beekdal maatregelen te worden genomen die bij de herinrichting van het Schoonebeekerdiep moeten worden uitgevoerd. In het stroomgebied van dit beekdal liggen namelijk nog gebieden die nu tegen de helling in naar het noorden afwateren. Voor een veerkrachtig systeem is het nodig dat water uit deze gebieden weer naar het Schoonebeekerdiep stroomt. Na de herinrichting van de beek worden deze gebieden (ruim 1.325 ha) gekoppeld aan het Schoonebeekerdiep.

Randvoorwaarden

Naast de berging van 800.000 m³ water waarvoor het Schoonebeekerdiep in het kader van de WB21-maatregelen is aangemerkt, heeft het waterschap voor de herinrichting van de beek drie randvoorwaarden geformuleerd:

- de huidige landbouwkundige situatie mag niet verslechteren (ten minste 0,90 m drooglegging bij

- 50% afvoer voor het 10% laagste maaiveldniveau in alle afwaterende eenheden);
- het Schoonebeekerdiep moet een meer natuurlijk (niet gekanaliseerd) verloop krijgen;
- de extra afvoer van aangekoppelde gebieden en toename van afvoer door klimaatverandering moet worden verwerkt en worden opgevangen in de beek.

Op die plaatsen waar de herinrichting mogelijkheden biedt voor versterking van het landschappelijke en natuurlijke karakter wordt daar in het inrichtings- en beheerplan en bij de uitvoering van de werkzaamheden op ingespeeld.

Eindbeeld

De nu nog gekanaliseerde beek verandert door de herinrichting in een sterk meanderende beek met aan weerszijden een verlaagd winterbed dat circa 60 dagen per jaar watervoerend zal zijn. Door bij de aanleg van het winterbed verschillende ontgravingdieptes te hanteren en door het te voeren beheer (beweiding door schapen, runderen of paarden en/of maaien), zullen in het winterbed verschillende typen natte en droge vegetaties tot ontwikkeling komen (grasland, ruitges, bosschages et cetera). Daarnaast worden de huidige stuwen uit de beek verwijderd, zodat de beek door vissen kan worden gepasseerd. Ten behoeve van de herinrichting van de beek is in opdracht van het waterschap een 'Plan op Hoofdlijnen herinrichting Schoonebeekerdiep' opgesteld, waarin een uitwerking van de herinrichting voor het Schoonebeekerdiep is opgenomen.

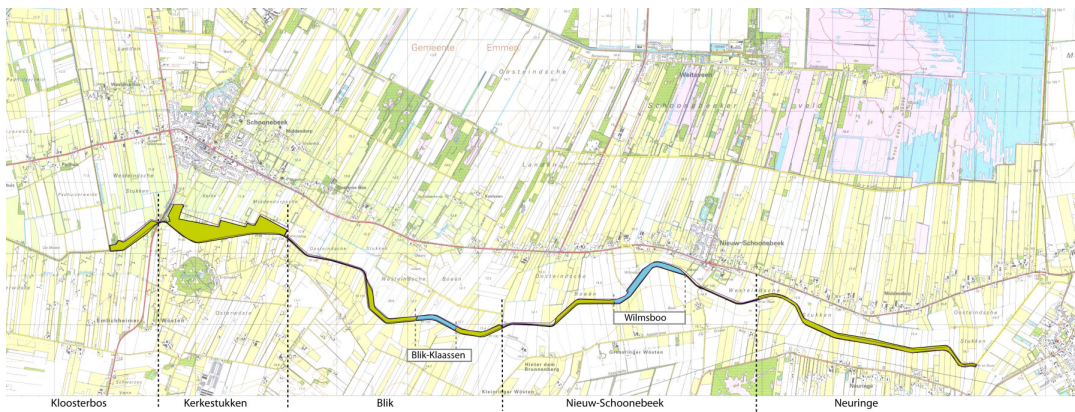
In sommige hoofdstukken wordt verwezen naar dit herinrichtingsplan. In dit bestemmingsplan zijn passages uit het herinrichtingsplan verwerkt, dan wel overgenomen. Het 'Plan op Hoofdlijnen herinrichting Schoonebeekerdiep' vormt de basis voor dit bestemmingsplan.

In het kader van dit bestemmingsplan is een m.e.r.-procedure gevolgd. De uitkomsten van het MER zijn daar waar een juridische borging noodzakelijk wordt geacht in het bestemmingsplan vertaald en vastgelegd. Hoofdstuk 6 gaat in op de resultaten van het MER. Het MER is ook als afzonderlijk document te raadplegen Bijlage 7 MER herinrichting Schoonebeekerdiep en Bijlage 8 Beoordeling effecten.

1.2 Plangebied en vigerend bestemmingsplan

1.2.1 Plangebied

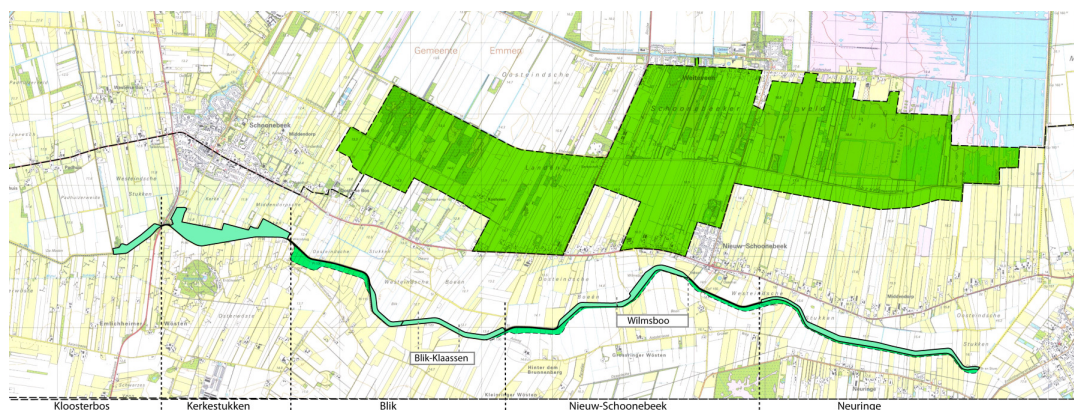
Het plangebied, zoals opgenomen in dit bestemmingsplan, betreft enkel de beekloop zelf met zomer- en winterbed op het grondgebied van de gemeente Emmen over een lengte van circa 15 km met een breedte die varieert aan weerszijden van de beek, met een maximum van circa 250 m ter hoogte van Schoonebeek. Figuur 1.2 geeft het plangebied binnen de gemeente Emmen weer.

Figuur 1.2: Plangebied herinrichting Schoonebeekerdiep (binnen gemeente Emmen)

Het Schoonebeekerdiep is in totaal circa 25 km lang. Het traject van km 5,5 tot km 0, het uitstroompunt in het kanaal Coevorden - Alte Picardie, blijft buiten beschouwing van de herinrichting. Hier worden geen maatregelen getroffen, omdat dit traject onder directe invloed staat van het kanaalsysteem van Coevorden. Figuur 1.3 geeft de herinrichting van het Schoonebeekerdiep weer aan Nederlandse- en

Duitse zijde.

Figuur 1.3: Herinrichting van het beekdal aan Nederlandse- (gemeente Emmen) en Duitse zijde en in donkergroen de nieuw aan te koppelen gebieden.

Om het gehele beekdal goed te kunnen laten functioneren, zijn meer maatregelen nodig dan alleen de hermeandering die in dit bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt. Het ontwerp beslaat dan ook zaken als de gewijzigde inrichting van Stuw 1, aanpassing van waterbeheersing in de gebieden die afwateren op de beek en de realisatie van nieuwe watergangen nabij Neuringe, Grossringer Wösten, Hahnenberg en Wöstenteich die direct afwateren naar de beek en van belang zijn om effecten op landbouw of bebouwing te voorkomen. Ook worden een groot aantal landbouwgebieden aangekoppeld op de beek. Bijlage 2 en bijlage 3 zijn ter verduidelijking opgenomen.

1.2.2 Vigerend bestemmingsplan

Voor het onderhavige plangebied Herinrichting Schoonebeekerdiep geldt het bestemmingsplan Buitengebied dat door de gemeenteraad van de voormalige gemeente Schoonebeek is vastgesteld op 22 augustus 1996 en dat door de provincie Drenthe is goedgekeurd op 15 april 1997. In dit bestemmingsplan heeft het gehele plangebied de bestemming Beekdal Schoonebeekerdiep met een nadere aanduiding 'nevenschikking natuur'.

1.3 Proces en uitvoering

1.3.1 Plan op Hoofdlijnen

Het Plan op Hoofdlijnen herinrichting Schoonebeekerdiep (hierna te noemen Plan op Hoofdlijnen) is tot stand gekomen na intensief overleg met verschillende groeperingen (agrariërs, bewoners en overheden) uit de streek. Het Plan op Hoofdlijnen beschrijft de voorgenomen herinrichting van het Schoonebeekerdiep op hoofdlijnen. Het streven van het waterschap was een plan te ontwikkelen voor de herinrichting dat een breed draagvlak heeft bij de inwoners in de streek en bij de andere betrokken overheden. Bij het opstellen van het plan zijn daarvoor verschillende ontwerpstudio's georganiseerd. Op basis van aangedragen doelstellingen en randvoorwaarden hebben betrokkenen ideeën aangeleverd voor de inrichting van het beekdal en de beek. Deze ideeën liggen op het vlak van water, landschap, recreatie en de combinatie van gebruiksfuncties. De resultaten van dit participatieproces zijn vastgelegd in een reactienota. Waar mogelijk zijn suggesties en wensen uit de ateliers meegenomen in het ontwerp.

1.3.2 Milieueffectrapportage

Voor dit bestemmingsplan is een milieueffectrapport opgesteld. In dit rapport is onderzocht welke milieueffecten de voorgenomen herinrichting van het Schoonebeekerdiep heeft op de omgeving, afgezet tegen de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. De uitkomsten van het milieueffectrapport zijn in het bestemmingsplan verwerkt.

1.3.3 Deeltrajecten

De uitvoering van de herinrichting van het Schoonebeekerdiep vindt plaats in deeltrajecten, die deels op Nederlands en deels op Duits grondgebied liggen. De grondverwerving is zowel op Nederlands als op Duits grondgebied gaande. Voor elk van de vijf deeltrajecten wordt een inrichtings- en beheerplan van het Plan op Hoofdlijnen opgesteld.

1.3.4 Projectbesluit deeltraject Blick -Klaassen

Het Waterschap Velt en Vecht heeft vooruitlopend op de inrichting van de zes deeltrajecten een projectbesluit voor een pilot laten opstellen voor een deel van het deeltraject Blick: tracé Blick - Klaassen. De pilot betreft de herinrichting van het Schoonebeekerdiep over een lengte van 600 m direct ten noorden van het Schoonebeekerdiep nabij de Westeindsche Booën. Deze pilot is bedoeld om ervaring op te doen met de aanleg van een nieuwe sterk meanderende beek en om ervaring op te doen met het beheer van de vegetatie die zich na de herinrichting in het winterbed zal gaan ontwikkelen. Inmiddels is dit tracé ingericht.

1.4 Inspiratieboek

In de verschillende ateliers met betrokkenen uit de streek zijn allerlei ideeën en wensen naar voren gekomen voor een bredere ontwikkeling van het gebied buiten de kaders van het bestemmingsplan om. Het daadwerkelijke herinrichtingsproject, zoals dit door het waterschap is opgesteld, beperkt zich immers tot het gebied direct rond de beek dat wordt aangekocht en heringericht. Met het opstellen van een inspiratieboek, Bijlage 11, wordt de positieve spin-off van het herinrichtingsproject voor de bredere omgeving in beeld gebracht. In een integrale visie wordt ingegaan op de wijze waarop het landschappelijke, recreatieve en cultuurhistorische aspect in de ruimere omgeving van de beek zal worden ingevuld.

Het inspiratieboek gaat in op de belevenis, de betekenis en de identiteit van het gebied voor bewoners, gebruikers en bezoekers. De kwaliteiten en kenmerken van het landschap en de bebouwde omgeving zijn daarvoor het uitgangspunt. De ambitie daarbij is het versterken van het belevingsaspect van de omgeving van het Schoonebeekerdiep. Door aardkundige, archeologische, natuurlijke en cultuurhistorische waarden (zoals de replica van Wilmsboo, de jaknikkers en de BB-toren uit de Koude Oorlog) zoveel mogelijk te laten beleven dankzij informatieverstrekking, gebruik en ontwikkeling, kan het verhaal van het gebied beter worden verteld en wordt de beleefbaarheid van het gebied vergroot. Om dat te bewerkstelligen, richt het inspiratieboek zich op het vergroten van de samenhang tussen al deze waarden, onder andere door het aanvullen van ontbrekende routes, ontwikkelen van nieuwe routes en het verbeteren van landschappelijke structuren.

De ideeën en voorstellen in het inspiratieboek hebben dus ook een netwerkachtig en een veelal kleinschalig (knooppuntachtig) karakter, zoals visplekken, picknickplaatsen en verbindende fietspaden. Daar waar deze voorstellen binnen het plangebied van dit bestemmingsplan vallen, worden ze in de regels bij dit bestemmingsplan mogelijk gemaakt. Inhoudelijk wordt in dit bestemmingsplan niet nader ingegaan op de voorstellen uit het inspiratieboek.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de huidige situatie en cultuurhistorische ontwikkeling beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft de beleidskaders. Hoofdstuk 4 bevat de planbeschrijving, waarna in hoofdstuk 5 nader aandacht wordt besteed aan de vereiste onderzoeken. Hoofdstuk 6 beschrijft de resultaten van de m.e.r.-procedure die voor de herinrichting van de beek is gevoerd. In hoofdstuk 7 komt de juridische vormgeving aan bod. Hoofdstuk 8 en 9 gaan in op respectievelijk de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid.

Hoofdstuk 2 Huidige situatie en historische ontwikkeling

2.1 Geografische situatie Schoonebeekerdiep

Het Schoonebeekerdiep (of Grenzaa) is een oost-west lopende gekanaliseerde beekloop in Zuidoost-Drenthe van circa 25 km lang. Het huidige tracé van het Schoonebeekerdiep valt voor een belangrijk deel samen met de Nederlands-Duitse grens tussen Coevorden en Twist (D). In het plangebied valt de beek zelfs over de gehele lengte samen met de grens met Duitsland. De beek ontspringt in het Duitse Niedersachsen, ten zuidoosten van Twist. Het Schoonebeekerdiep watert uit in het Kanaal Coevorden - Piccardie.

In het midden van de twintigste eeuw is de natuurlijk meanderende beek gekanaliseerd om de drooglegging voor de landbouw te verbeteren.

Het Schoonebeekerdiep wordt aan weerszijden begrensd door op zandruggen gelegen bewoningslinten. In het westelijke deel liggen de esgehuchten Vlieghuis en Padhuis op kleine zandopduikingen. De gronden aan weerszijden van het diep zijn voornamelijk in gebruik als landbouwgrond.

Als toelichting op dit hoofdstuk omtrent de cultuurhistorische, landschappelijke en aardkundige waarden is Bijlage 4 Kaart cultuurhistorische, landschappelijke en aardkundige waarden opgenomen.

2.2 Historische ontwikkeling

2.2.1 Situatie tot 1900

Het Schoonebeekerdiep is van oudsher een meanderende beekloop. Op de kaarten uit de atlassen van 1850 (figuur 2.1) en 1900 (figuur 2.2) is de sterk meanderende loop goed te zien. De zijstroompjes Ellenbeek en Wester- of Bargerbeek stromen c.q. ten westen van de Westeindsche Booën en ten westen van het dorp Schoonebeek richting het Schoonebeekerdiep.

Figuur 2.1: Het Schoonebeekerdiep rond 1850

Figuur 2.2: Het Schoonebeekerdiep rond 1900

Op enige afstand van de beek liggen de bewoningslinten van Schoonebeek en Nieuw-Schoonebeek. De gronden langs de beek werden destijds door de bewoners als weide voor het vee gebruikt. De afstand tussen de bebouwing en de beek was echter dermate groot, dat de bewoners in het beekdal diverse

booën bouwden. Booën zijn stallen waar de herder met zijn vee (vooral jonge ossen) kon overnachten. Tegenwoordig is alleen nog een replica van de Wilmsboo over, even ten westen van Nieuw-Schoonebeek.

Het Schoonebeekerdiep heeft in vergelijking met andere Drentse beken van oudsher een veel opener karakter gehad door het ontbreken van beplanting. Het contrast tussen het beekdal en het sterk beplante bewoningslint is kenmerkend voor het gebied.

2.2.2 Situatie na 1900

Aan het begin van de vorige eeuw is het Schoonebeekerdiep gekanaliseerd. In de Nieuwe Drentsche Volksalmanak uit 1935 wordt daar vol treurnis over geschreven:

"Zoo waren dan, uw dagen geteld en heeft men u ontnomen, wat u bemind maakte bij die u kenden. Uw vele bochten zijn weg genomen en een liniaal zal uw loop kunnen begeleiden. Verdwenen zijn de vele lussen, door u in den loop der eeuwen gevormd, de steile wanden, die in herfst en wintertijd uw schuimende watermassa's in uw bedding dwongen te blijven, de lage oevers, die u altijd vrijspel lieten indien ge overvoed werd, de diep - donkere draaikolken en de in den zomer droog komende zandbanken, waarop waterplanten vasten voet kregen. En de rechte lijn en het alles gelijkmakende heeft over u gezegevierd."

Naast deze kanalisatie heeft in het gebied ook ruilverkaveling plaatsgevonden. De karakteristieke opstreckende strokenverkaveling in het beekdal is opgeschaald en in sommige delen omgevormd in een meer blokvormige verkaveling. De agrarische functie van de gronden is gebleven, hoewel er nu naast veeteelt ook veel akkerbouw plaatsvindt.

Een bijzonder fenomeen langs het Schoonebeekerdiep is de luchtwachtoren (BB-toren) uit de Koude Oorlog bij de grensovergang naar Emlichheim (figuur 2.3). Ten tijde van de Koude Oorlog hebben langs de beek meerdere luchtwachtorens gestaan om onder het bereik van de radar vliegende vijandelijke toestellen te signaleren. De huidige toren is ruim 10 m hoog, gebouwd in 1954 en is een provinciaal monument.

Figuur 2.3: Luchtwachtoren (BB-toren) aan het Schoonebeekerdiep

De aardoliewinning loopt als een rode draad door de meest recente geschiedenis van het gebied. Door de Bataafse Petroleum Maatschappij wordt in 1943 in de aardlagen onder het dorp een olieveld ontdekt.

De NAM exploiteert sindsdien de oliewinning. Met de markante jaknikkers wordt de olie opgepompt. In 1996 wordt de winning van de olie gestaakt, omdat de oliewinning te onrendabel is geworden. Het grootste deel (95%) van de opgepompte olie bestaat uit zout water. Volgens afspraak worden de jaknikkers door de NAM weer verwijderd.

Recentelijk is de oliewinning weer hervat. Door de komst van nieuwe technieken worden geen jaknikkers meer gebruikt, maar nieuwe pompstations die met bovengrondse leidingen worden verbonden. Een van deze leidingen is voor een deel direct naast het nieuw in te richten Schoonebeekerdiep gelegen. Aan de zuidzijde van het Schoonebeekerdiep, in Duitsland, geven de velden met jaknikkers nog een beeld van hoe het er vroeger ook aan de Nederlandse zijde uit heeft gezien.

2.2.3 Huidige kenmerken landschap

Het Schoonebeekerdiep heeft in vergelijking met andere Drentse beken van oudsher een veel opener karakter gehad door het ontbreken van beplanting. Het contrast tussen het beekdal en het sterk beplante bewoningslint is kenmerkend voor het gebied. Naast de kanalisatie van het Schoonebeekerdiep en zijn zijstromen Ellenbeek en Bargerbeek (zie overzichtskaart figuur 1.1 voor patronen) heeft in het gebied ook ruilverkaveling plaatsgevonden. De karakteristieke opstreckende strokenverkaveling in het beekdal ten zuiden van Schoonebeek tussen de Oosteindsche booën en Padhuis, is opgeschaald en in sommige delen omgevormd in een meer blokvormige verkaveling. In het oostelijk deel is de onregelmatige blokverkaveling omgevormd naar een meer opstreckende/blokvormige verkaveling. De agrarische functie van de gronden is gebleven, hoewel er nu naast veeteelt ook veel akkerbouw plaatsvindt.

2.2.3.1 Lintbebouwing

De randen van het beekdal worden gevormd door de historische lintbebouwingen van Schoonebeek, Nieuw-Schoonebeek en Neuringe, Adorf en Heseperwist. Deze oude linten manifesteren zich door de veelvuldige erfbeplanting en wegbeplanting als groene kaders van het beekdal. In de linten zit een veelheid aan functies. Samen met het groene karakter 'ademen' ze een aangename sfeer van beschutting en levendigheid. Bijzonder zijn de oudste randveenontginningslinten van Oosterse Bos, Middendorp en Westerse Bos. Deze linten zijn authentieke parels met oude boerderijen.

2.2.3.2 Verkavelingspatronen

Ten zuiden van Schoonebeek komt een lang, smal verkavelingspatroon voor (Westeindschestukken, Kerkstukken, Middendorpse en Oosteindsche stukken). Deze lange smalle kavels zijn ontstaan ten gevolge van het recht van opstrek ten tijde van de randveenontginningen. Ten westen van Schoonebeek, bij Padhuis en Vliegghuis, is een verkaveling te vinden met bredere, blokvormige kavels. Deze zijn ontstaan door akkers aan te leggen; de kampen, waar zich essen ontwikkelden. Er was sprake van een open es bij Padhuis. Het bouwland werd gemeenschappelijk ontgonnen. Padhuizerweide en Vliegweide bestonden in die tijd uit grote kavels. Tussen Padhuis en Westerse Bos liep de markegrens tussen de marke van Coevorden en die van Schoonebeek. Deze grens is in het huidige kaartbeeld nog goed herkenbaar.

Ten oosten van Schoonebeek en verder naar Nieuw-Schoonebeek en de Duitse grens is het verkavelingspatroon ten noorden van de Europaweg anders dan ten zuiden ervan. Ten zuiden is het patroon blokvormig met kavels die groepsgewijs verschillende oriëntaties hebben. Vanaf Schoonebeek en ten oosten van Nieuw-Schoonebeek heeft de verkaveling van opstreckende percelen aan de noordzijde van de Europaweg een min of meer noordoost-zuidwest georiënteerd patroon dat lijkt op een waaivorm. Dit heeft te maken met wijze van landmeting in de late middeleeuwen waarbij vanuit één punt, in dit geval de zandhoogte Ubbenbergh, percelen werden uitgemeten. Dit punt lag ter hoogte van Emmer-Compascuum langs de Duits-Nederlandse grens.

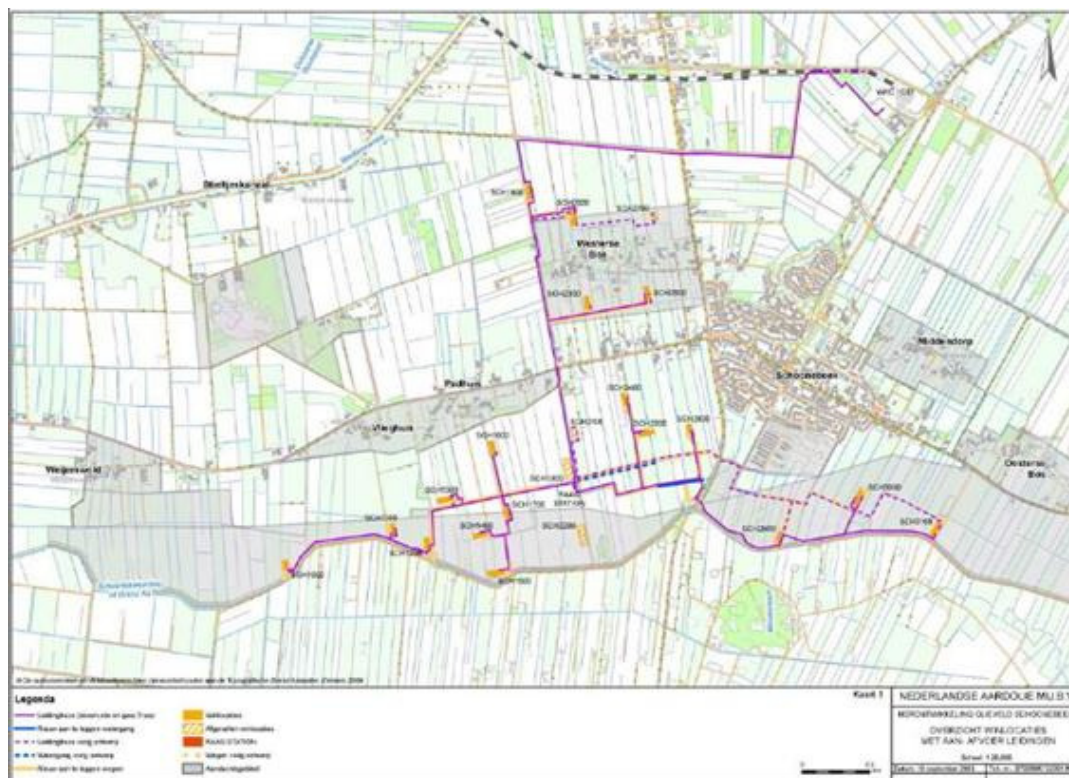
De Wösten, de voormalige woeste gronden langs de Duitse zijde van de beek hebben een wisselend verkavelingspatroon met verschillende verkavelingsrichtingen; samen met de wisselende wegbeplantingen en boselementen levert het een gevarieerd beeld op. De koppeling van de Wösten met de dorpen aan de Vecht van waaruit de gronden zijn ontgonnen (Emlichheim, Ringe), verklaren het ontbreken van een doorgaande verbinding langs de beek.

2.2.3.3 Beplantingen

Het beekdal was grotendeels open met weinig op de beek georiënteerde houtwallen. In de Oosteindsche stukken en de Oost- en Westeindsche booën komen vanaf de Europaweg enkele korte houtwallen voor. In het oostelijk deel van het beekdal komen wat boombeplantingen voor langs paden. Bij Schoonebeek en Padhuis waren direct ten zuiden van de Europaweg veel kleine bosjes en houtsingels aanwezig. Deze liepen echter niet ver het beekdal in.

2.2.3.4 Industrieel landschap

De NAM heeft recent de olie- en gaswinning in het beekdal weer hervat. In dat kader zijn er ten zuiden van Schoonebeek nieuwe winlocaties en leidingtracés aangelegd. Voor een groot deel zijn de werkzaamheden gerealiseerd. De oliewinlocaties en de leidingtracés zijn sterk beeldbepalend en hebben de openheid van het beekdal voor een groot deel tenietgedaan en het onbebouwd karakter sterk aangetast. Figuur 2.4 geeft de ligging van de oliewinlocaties en leidingtracés aan.

Figuur 2.4: Ligging oliewinlocaties en leidingtracés

Hoofdstuk 3 Beleid

3.1 Europese Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water vormt de basis voor de waterstrategie van de Europese Unie. Alle typen en bestemmingen van water vallen onder Europese regelgevingen, met als doel het duurzame en het geïntegreerde beheer van de Europese en daarmee ook van de Nederlandse wateren te verbeteren. De Kaderrichtlijn Water heeft de volgende doelstellingen:

- het beschermen en verbeteren van de kwaliteit van de aquatische ecosystemen;
- het bevorderen van het duurzaam gebruik van water op basis van de bescherming van de beschikbare waterbronnen op lange termijn;
- zorgen dat de gepaste hoeveelheid water beschikbaar is waar en wanneer dit nodig is.

Voor het duurzaam en geïntegreerd gebruik en beheer van het water zijn in de kaderrichtlijn enkele vertrekpunten vastgesteld. Zo worden alle Europese wateren krachtens de richtlijn beschermd, wordt een resultaatsverplichting opgelegd om de doelstelling 'goede watertoestand' te behalen en moet ter ondersteuning daarvan de wetgeving worden gestroomlijnd. Ten aanzien van beleidsvorming moet de burger nauwer bij het waterbeheer worden betrokken.

Het uiteindelijke doel van de Europese Kaderrichtlijn Water is het vergroten van de kwaliteit van waterecosystemen in de lidstaten van de Europese Unie. Binnen het Waterschap Velt en Vecht zijn vier verschillende watertypen te onderscheiden. Het Schoonebeekerdiep wordt tot de zandbeken gerekend, hoewel het van oorsprong een veenbeek is. Deze aanduiding betekent wel een blijvend slechtere waterkwaliteit, waardoor de ecologische doelen lager liggen dan voor zandbeken.

Voortvloeiend uit de doelstelling van de Kaderrichtlijn Water zijn voor het Schoonebeekerdiep de volgende uitgangspunten benoemd:

- natuurlijker karakter Schoonebeekerdiep;
- verbetering van de waterkwaliteit;
- verbetering van de ecologische situatie;
- te passeren door vissen.

De herinrichting van het Schoonebeekerdiep sluit aan bij en is onder meer een uitvloeisel van de doelstellingen vanuit de Kaderrichtlijn Water.

3.2 Nationaal bestuursakkoord Water - actueel

In 2003 is het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) gesloten tussen het Rijk, de provincies, de Unie van Waterschappen, het interprovinciaal overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Met dit akkoord hebben de overheden vastgelegd op welke wijze, met welke middelen en langs welk tijdpad zij gezamenlijk de grote wateropgave voor Nederland in de 21e eeuw willen aanpakken.

In 2007 is het NBW geactualiseerd. Nieuwe klimaatscenario's, stedelijke wateropgaven, ruimtelijke doorvertaling, financiering en uitvoering vragen nadere afspraken. Bovendien is het accent in de loop van de jaren verschoven van planvorming naar uitvoering.

Het vertrekpunt voor het NBW-actueel is dat als Nederland leeft met water, het water ook meer ruimte moet krijgen. Nederland zal dus moeten investeren in de waterhuishouding. Het akkoord benadrukt de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het op orde krijgen en houden van het totale watersysteem. Het geeft aan welke instrumenten worden ingezet om de wateropgave te realiseren, welke taken en verantwoordelijkheden iedere partij daarbij heeft en hoe de partijen elkaar in staat willen stellen hun taken uit te voeren.

Het NBW heeft tot doel om in 2015 het watersysteem op orde te hebben en daarna op orde te houden, zodat problemen met wateroverlast, watertekort en waterkwaliteit zoveel mogelijk worden voorkomen.

Specifiek betekent dat voor regionale watersystemen dat in 2015 de wateroverlast uit oppervlaktewater door de waterschappen is aangepakt met een adequaat maatregelenpakket, uitgaande van het principe vasthouden, bergen en afvoeren. Daarnaast is voor de waterkwaliteit het NBW-doel om het watersysteem ecologisch en chemisch op orde te hebben en daarna op orde te houden.

De herinrichting van het Schoonebeekerdiep voldoet aan de gestelde uitgangspunten in het NBW. Met de herinrichting ontwikkelt het waterschap een beek die hogere piekafvoeren goed kan verwerken, een betere waterkwaliteit en ecologische kwaliteit heeft en een beek waar vissen goed kunnen passeren.

3.3 Lokaal bestuursakkoord Water

De uitgangspunten van het Nationaal bestuursakkoord Water zijn door het Waterschap Velt en Vecht en de gemeente Emmen bekrachtigd in het Lokaal bestuursakkoord Water. In dit akkoord is vastgelegd op welke wijze de wateropgave van het Waterschap Velt en Vecht zal worden opgelost en worden verdeeld over de gemeenten.

De wateropgave voor het Waterschap Velt en Vecht is bepaald op 12.000.000 m³ water. Ongeveer 1.000.000 m³ van deze opgave is de stedelijke wateropgave, voor het overige deel moeten bergingsmogelijkheden worden gevonden in het landelijk gebied. Er is gekozen om de waterberging in het landelijk gebied op vier manieren vorm te geven:

- Vasthouden in sloten en kanalen; door het verbreden en minder diep maken van sloten wordt water minder snel afgevoerd.
- Vasthouden in lagergelegen gebieden; doordat deze gebieden van nature natter zijn, lenen deze gebieden zich beter voor natuur dan landbouw. Dergelijke gebieden kunnen worden ingezet om water vast te houden.
- Vasthouden in beekdal; de tegenwoordig veelvuldig gekanaliseerde beeklopen krijgen hun natuurlijke, meanderende verloop terug in een bredere bedding, zodat meer water kan worden vastgehouden in het beekdal.
- Noodberging; omdat het verbeterde watersysteem niet op alle noodsituaties in kan spelen, wordt ruimte gereserveerd voor noodberging, die wordt benut om te hoge waterpeilen te laten zakken.

De herinrichting van het Schoonebeekerdiep is een van de maatregelen om te totale waterbergingsopgave vorm te kunnen geven. Met de herinrichting wordt in een extra waterberging van 800.000 m³ voorzien.

3.4 Waterbeheerplan 2010-2015

De waterschappen Rijn - Oost (Groot Salland, Reest en Wieden, Regge en Dinkel, Rijn en IJssel en Velt en Vecht) hebben een deels gelijk Waterbeheerplan opgesteld. De opdracht van de waterschappen in Rijn - Oost is te zorgen voor voldoende schoon water en voor veilig wonen en werken.

Met het oog op het veranderende klimaat is het verder ontwikkelen van de veiligheid in het watersysteem een belangrijke opgave voor de waterschappen. In stedelijke en landelijke gebieden wordt het water steeds meer ruimte gegeven, waarbij zoveel mogelijk kansen worden benut om wateropgaven te combineren met plannen en initiatieven voor landbouw, natuur en recreatie.

Daarbij wordt flexibel omgegaan met de eventuele planning zodat er maximaal maatschappelijk rendement komt. Veel projecten zullen in hoge mate interactief met burgers en maatschappelijke organisaties worden uitgevoerd.

Met de herinrichting van het Schoonebeekerdiep geeft het waterschap uitvoering aan vorengenoemde uitgangspunten. Na een intensief traject met betrokkenen is een plan op hoofdlijnen ontwikkeld. Daar waar mogelijk zijn ook de doelen van anderen (gemeente, grondeigenaren etcetera) meegenomen.

Als onderdeel van het waterbeheerplan is een uitvoeringsparagraaf opgesteld. De nodige maatregelen zullen gefaseerd worden uitgevoerd, waarbij de aan de Kaderrichtlijn Water gerelateerde maatregelen bijzondere aandacht vragen, omdat hieraan een resultaatsverplichting is gekoppeld. Voor het Schoonebeekerdiep betekenen deze maatregelen in ieder geval de aanleg en onderhoud van natuurvriendelijke oevers.

Voor andere maatregelen, bijvoorbeeld in het kader van Waterbeheer 21e eeuw (WB21) geldt een inspanningsverplichting. Het Schoonebeekerdiep is vanuit de WB21-maatregelen aangemerkt als waterbergingsgebied voor 800.000 m³.

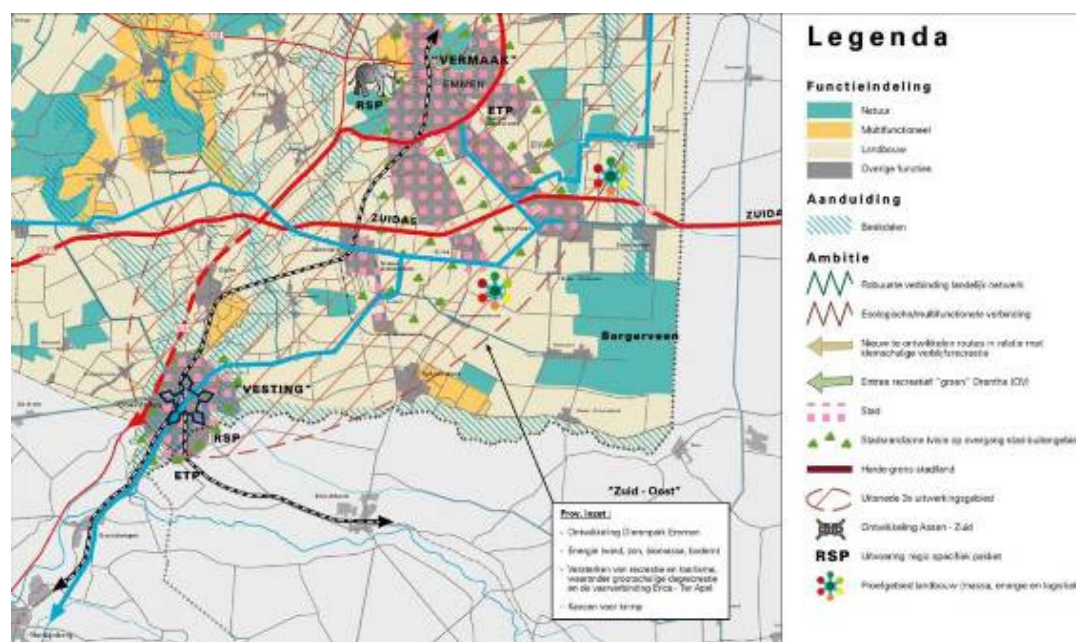
3.5 Omgevingsvisie provincie Drenthe

In de Omgevingsvisie van de provincie Drenthe geeft de provincie aan te streven naar een robuust watersysteem dat voldoende schoon grond- en oppervlaktewater biedt voor alle waterafhankelijke functies.

"Het watersysteem moet in staat zijn om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, waardoor wateroverlast en watertekort tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau beperkt blijven. Ook moet het watersysteem voldoen aan de kwaliteitseisen die voortvloeien uit de Europese Kaderrichtlijn Water."

Klimaatverandering vraagt om meer aandacht en ruimte voor water. De provincie kiest ervoor om ruimte voor water vooral te zoeken in de beekdal. Door water vast te houden in de beekdal wordt wateroverlast in lageregelegen gebieden voorkomen, verdroging vermindert, de waterkwaliteit verbeterd en groeit de grondwatervoorraad. Om ook daadwerkelijk ruimte voor water te kunnen maken, hanteert de provincie een 'nee, tenzij'-beleid, wat betekent dat kapitaalintensieve functies zoveel mogelijk worden geweerd.

Op de visiekaart zijn de beekdal als aanduiding opgenomen op de kaart, zie figuur 3.1. Deze aanduiding geeft een verbijzondering aan de onderliggende functies landbouw of natuur. Het Schoonebeekerdiep is als beekdal op de kaart aangeduid, met landbouw als onderliggende functie. In beekdal met een landbouwfunctie streeft de provincie naar een waterhuishoudkundige inrichting die onder randvoorwaarden op de landbouw is afgestemd. De herinrichting van een beekdal wordt integraal opgepakt, waarbij de toegekende functies zoveel mogelijk worden verenigd.

Figuur 3.1: Uitsnede visiekaart Omgevingsvisie provincie Drenthe

In de Omgevingsvisie is een hoofdstuk gewijd aan de wijze waarop de provincie invulling wil geven aan haar ambities ten aanzien van een robuust en klimaatbestendig watersysteem. Op grond van de Waterwet kan dit hoofdstuk ook worden beschouwd als het regionaal waterplan.

Om de provinciale ambitie te kunnen bewerkstelligen, heeft het watersysteem meer fysieke ruimte nodig dan nu voorhanden is. Daarom streeft de provincie naar het handhaven en herstellen van de natuurlijke veerkracht van het watersysteem.

Bij het (her)inrichten van een beekdal gaan beekherstel en maatregelen voor het vasthouden van het water hand in hand. Hierbij worden ook functies als natuur en recreatie en het behouden en zo mogelijk versterken van de kernkwaliteiten betrokken. Zo wil de provincie verschillende ambities en ontwikkelingen verenigen. Voor beekdal met een landbouwfunctie, zoals het Schoonebeekerdiep, kan

bijvoorbeeld een relatief smalle zone (enkele tientallen meters tot 100 à 200 m) als een 'winterbed' worden ingericht, dat jaarlijks kan overstromen.

Ten aanzien van alle beekdalen hanteert de provincie een 'nee, tenzij'-beleid, wat inhoudt dat in beekdalen geen kapitaalintensieve functies worden gevestigd om beperkingen in de afvoer van water te voorkomen. Daarbij gaat het om woon- en werkgebieden en kapitaalintensieve vormen van agrarisch grondgebruik, zoals glastuinbouw, intensieve veehouderijen en kwekerijen. Nieuwe kapitaalintensieve functies zijn alleen toegestaan als aan vier voorwaarden is voldaan:

1. Er is sprake van een zwaarwegend maatschappelijk belang;
2. Er zijn geen alternatieven;
3. De functie vormt op de locatie geen feitelijke belemmering om in de toekomst de afvoer- en bergingscapaciteit van het regionale watersysteem te vergroten;
4. Het negatieve effect op het watersysteem wordt in het plan gecompenseerd.

De herinrichting van het Schoonebeekerdiep past binnen de provinciale ambities ten aanzien van het watersysteem. Met de hermeandering en de aanleg van een winterbedding wordt de capaciteit van de beek aanzienlijk verbeterd en bovendien wordt de ecologische kwaliteit versterkt. Bovendien past een meanderende beek beter bij het algemene landschappelijke beeld van beekdalen.

3.6 Veeldzijdig troef - structuurvisie gemeente Emmen 2020

In de vastgestelde structuurvisie van de gemeente Emmen (24 september 2009) geeft de gemeente een ruimtelijke vertaling van de doelen en ambities uit de Strategienota. In de structuurvisie zijn de belangrijkste uitgangspunten en ontwikkelingsprincipes gerubriceerd onder de thema's 'kwaliteit voor kwantiteit' en 'keuze voor een duurzame inrichting van de ruimte'.

Onder deze laatste categorie worden de volgende uitgangspunten genoemd:

- De aansluiting op bestaande waterhuishoudkundige structuren en de bodemopbouw. De waardevolle elementen in het landschap die worden gekoesterd zijn belangrijke onderleggers waarop nieuwe ontwikkelingen moeten aansluiten. Deze elementen zijn de Hondsrug, de steilrand (overgang van de Hondsrug naar het veenkoloniale gebied), de beekdalen, de essen, het hoogveengebied en de openheid.
- Cultuurhistorie als medebepalend element, waarbij in het buitengebied vooral het karakteristieke cultuurhistorisch landschappelijk patroon aanknopingspunten biedt.
- Het rekening houden met de klimaatverandering. Het water is daarom als leidend principe gehanteerd. Zowel in tijden van extreme droogte als neerslag is het beschikken over een 'waterbuffer' van eminent belang.

Deze algemene uitgangspunten hebben een uitwerking gekregen in een geschetste ruimtelijke structuur voor 2020. Vanuit een schijnbare tegenstelling tussen stad en land kiest de gemeente Emmen voor het accentueren en uitbouwen van de bestaande en aanwezige karakteristieke landschappelijke waarden. Deze zijn kenmerkend voor de gemeente en bepalen gezamenlijk de ruimtelijke identiteit van de gemeente.

Het herstel van de beekdalen in de gemeente is een van de vertrekpunten. Behoud en herstel van landschappelijke en natuurlijke waarden, in combinatie met de vergroting van de waterbergende functie en waterkwaliteit staan hier voorop. Recreatief medegebruik krijgt hierbij een plek. Specifiek zijn hiervoor het Schoonebeekerdiep en de Sleenerstroom/Buma Marchienawijk benoemd.

Met de herinrichting van het Schoonebeekerdiep geeft het waterschap uitvoering aan een van de doelstellingen van de gemeentelijke structuurvisie. Het herstel van het beekdal met behoud van landschappelijke waarden, gecombineerd met een vergroting van de waterbergende functie en verbetering van het recreatief medegebruik sluit naadloos aan op de geuite doelstelling in de structuurvisie.

3.7 Ruimtelijke Waardenkaart Emmen

De Ruimtelijke Waardenkaart (Bosch & Slabbers, 2008) belicht de aardkundige, de archeologische, de cultuurhistorische en de landschappelijke waarden van het grondgebied van de gemeente Emmen. De ruimtelijke waardenkaart vormt ook een van de onderleggers voor een op te stellen integrale gebiedsvisie in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied. Daarnaast reikt de ruimtelijke waardenkaart concrete handvatten voor de ontwikkeling van het landschap aan. Het rapport geeft aan met welke aspecten in de planvorming rekening dient te worden gehouden. De gemeente ziet de ruimtelijke waardenkaart als een aanzet tot een nader te bepalen ontwikkelingskader. Voor het beekdal van het Schoonebeekerdiep wordt onder meer als aandachtspunt aangegeven het behoud van het microreliëf van de zandkoppen, de archeologische waarden, opstreckende verkaveling en in samenhang daarmee een opstreckend sloten- en houtwallenpatroon. Verder wordt het versterken van de karakteristiek van Wilmsboo aanbevolen middels nieuwe beplantingen. De herkenbaarheid van het beekdal kan worden verbeterd door herstel van de structuur van houtwallen die vanaf de hogere gronden het beekdal insteken, tot op het moment waarop sloten watervoerend worden. De beek zelf zou weer moeten meanderen, waarbij de beek periodiek buiten de oevers treedt. Tot slot is behoud van openheid en het onbebouwde karakter van belang.

3.8 Waterlandschap, het landschap versterken met ruimtelijke kwaliteit

In het Waterlandschap, het landschap versterken met ruimtelijke kwaliteit (Waterschap Velt en Vecht, 2009) belicht het aspect water als ruimtelijke drager. Water wordt een ruimtelijke drager voor het jonge heide- en broekontginningslandschap. Dit landschap vraagt zorg, omdat het kwetsbaar is voor verrommeling. Door de openheid zijn nieuwe gebouwen in de boerderijlinten snel zichtbaar. Door elk waterlichaam hier als robuuste drager van het landschap vorm te geven en een eigen profiel mee te geven, worden ze herkenbaar en krijgt het landschap structuur. In dit rationele landschap zijn vooral de beken van ecologische en recreatieve waarde. De beleving van het water wordt vergroot. De kruisingen van waterlopen met lanen en de restanten van het niet ontgonnen terrein zijn bijzondere plekken in dit landschap.

Laaglandbeken hebben een klein verval en zijn nauwelijks ingesneden in het landschap. Ze hebben doorgaans wel voldoende stroomkracht om te meanderen. Gestreefd wordt naar een natuurlijker profiel en natuurlijkere belijning. Door hermeandering en natuurlijke oevers met opgaande en lage begroeiing kan zowel de waterafvoer worden geremd als de ecologische rijkdom worden vergroot.

Hoofdstuk 4 Planbeschrijving

4.1 Doelstelling en randvoorwaarden

Zoals in de inleiding van dit bestemmingsplan is aangegeven, wordt het Schoonebeekerdiep heringericht. Voor de herinrichting van het Schoonebeekerdiep vormt de hydrologie van zowel het Schoonebeekerdiep als het omliggende beekdal een belangrijk uitgangspunt. Andere vertrekpunten zijn onder andere een goede landbouwkundige afwatering en geen verdroging van natte natuurgebieden (Bargerveen). Bij de herinrichting heeft het waterschap op basis van de KRW en NBW de volgende doelen geformuleerd:

- een natuurlijker Schoonebeekerdiep, dat vispasseerbaar is (KRW);
- verbetering van de waterkwaliteit (KRW);
- water vasthouden in de beek (NBW);
- extensivering van onderhoud van de beekbedding (NBW);
- handhaving huidige landbouwkundige situatie (NBW);
- vergroten waterberging in watergangen in het beekdal (NBW);
- aankoppelen van circa 1.325 ha Nederlands afvoergebied en circa 76 ha Duits afvoergebied aan het Schoonebeekerdiep via bestaande hoofdwatgangen in het beekdal (NBW).

Een van de belangrijkste doelstellingen van de herinrichting is het bergen van 800.000 m³. Op voorhand is duidelijk dat de herinrichting behoorlijke effecten heeft op het omliggende gebied, maar ook behoorlijke kansen biedt voor het (omliggende) gebied. Daarom is door het waterschap een uitgebreid participatietraject gestart waaruit, naast de doelstelling van het waterschap, in elk geval drie extra randvoorwaarden naar voren zijn gekomen, waaraan moet worden voldaan bij de herinrichting.

De extra randvoorwaarden die zijn gesteld betreffen:

- de huidige landbouwkundige situatie mag niet verslechteren (ten minste 0,90 m drooglegging bij 50% afvoer voor het 10% laagste maaiveldniveau in alle afwaterende eenheden);
- het Schoonebeekerdiep moet een meer natuurlijk (niet gekanaliseerd) verloop krijgen;
- de extra afvoer van aangekoppelde gebieden en toename van afvoer door klimaatverandering moet worden verwerkt en opgevangen in de beek.

Allereerst mag de huidige landbouwkundige situatie niet verslechteren (ten minste 0,90 m drooglegging bij 50% afvoer voor het 10% laagste maaiveldniveau in alle afwaterende eenheden). In natte perioden mag de grond onder normale omstandigheden niet natter worden dan nu het geval is. In de hoofdwatgangen in het landbouwgebied binnen het beekdal wordt de berging vergroot. Met de herinrichting van de beek kan echter niet worden voorkomen dat rondom de stuwen lokale veranderingen van de oppervlaktepeilen optreden en dus ook een verandering van de grondwaterstanden op korte afstand van de beek veroorzaken (de invloed van de beek is tussen 20 m en 50 m uit de insteek). Deze veranderingen hebben geen invloed op het landbouwkundig gebruik van de betreffende gronden.

Daarnaast moet het nieuwe Schoonebeekerdiep een meer natuurlijk karakter krijgen. De herinrichting moet daarbij voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW): het verbeteren van de waterkwaliteit en het ecologisch potentieel. Dit laatste is de tweede belangrijke aanleiding voor de herinrichting.

Ten slotte moet de afvoer van extra aangekoppelde gebieden en de toename in afvoer door klimaatverandering worden verwerkt en opgevangen in het Schoonebeekerdiep.

Waar zich kansen voordoen, kan met de herinrichting van het beekdal ook landschappelijke en natuurlijke versterking plaatsvinden. Zo is een meanderende beek te ontwikkelen die past binnen het karakteristieke beekdallandschap en bovendien een meer natuurlijk karakter heeft, wat de beek aantrekkelijker maakt voor flora en fauna.

4.2 Uitgangspunten (hydrologisch) ontwerp

De doelen van en randvoorwaarden voor de herinrichting van de beek hebben een sterk hydrologisch karakter en brengen een aantal eisen met zich mee voor het ontwerp van het nieuwe Schoonebeekerdiep:

- De beek wordt ingericht met een zomer- en winterbed waarbij de beek vrij door het winterbed

meandert. Om voldoende water te kunnen opvangen, zal het winterbed breder worden. Hoe verder stroomafwaarts, hoe breder de beek moet worden. Het waterschap gaat uit van circa 40 m op de plek waar het Schoonebeekerdiep Nederland binnenstroomt, oplopend tot circa 110 m bij de laatste stuw voor Coevorden. Dit is een indicatie. Van plek tot plek kan de breedte variëren.

- De huidige, steile beekoevers moeten verdwijnen. De oevers in het nieuwe Schoonebeekerdiep zullen zichzelf vormen, via natuurlijke processen als sedimentatie en erosie. Dergelijke natuurvriendelijke oevers, bieden planten en dieren betere ontwikkelingsmogelijkheden.
- De beek wordt minder intensief (extensief) onderhouden, waardoor er meer begroeiing in het zomer- en winterbed komt. De begroeiing in het winter- en zomerbed zorgt voor de gewenste afvoersnelheid en neemt deze functie samen met de te plaatsen drempels over van de stuwen. Leegloop van de beek in de zomer wordt hiermee voorkomen. Extensief onderhoud geeft daarnaast betere ecologische omstandigheden. Ten behoeve van het onderhoud en als buffer tussen bedding en landbouwgebied, blijft een onverhard pad aan beide zijden van het winterbed liggen.
- Het Schoonebeekerdiep wordt passeerbaar voor vissen en krijgt meer stroming. In het deel van het Schoonebeekerdiep dat wordt heringericht, zullen daarom alle stuwen verdwijnen. De laatste stuw voor Coevorden blijft, maar wordt aangepast.

In het plangebied ligt op een aantal plaatsen zowel bovengrondse als ondergrondse infrastructuur. Hiermee moet rekening worden gehouden bij de inrichting van het gebied.

Bij het ontwerp is met de herontwikkeling van het olieveld Schoonebeek door de NAM aan Nederlandse zijde rekening gehouden. In het traject tussen Stuw 1 en Stuw 2 liggen zes putlocaties dicht bij de beek. Vanaf de Lauensteinstraat tot aan de Wilmsbrug ligt parallel aan de beek en de aangrenzende weg inmiddels een olietransportleiding. Verbreding aan Nederlandse zijde van de beek is hier dan ook niet mogelijk. Vanwege de bestaande putlocaties aan Duitse zijde is ook hier geen verbreding mogelijk. In het ontwerp is hier rekening mee gehouden door een nieuwe extra beekloop ten noorden van de olietransportleiding te graven.

4.3 Inrichting en uitvoering op hoofdlijnen

4.3.1 Algemeen

De herinrichting bestaat uit de aanleg van een nieuwe meanderende watergang (zomerbed) met aan weerszijden een winterbed, met uitzondering van enkele plaatsen waar de infrastructuur dat niet toelaat. Het huidige Schoonebeekerdiep blijft daarbij in eerste instantie gehandhaafd. Het zomer- en winterbed van de beek zijn samen tussen 40 m en 100 m breed. De in te richten gronden worden aangekocht en zullen aan de agrarische functie worden onttrokken. Aan beide zijden van de beek wordt een onverhard pad aangelegd dat ook door wandelaars en onderhoudsvoertuigen kan worden gebruikt. Er wordt aan een zijde eveneens ruimte gereserveerd voor een fietspad. In het weidevogelgebied Blik ligt ter bescherming van de weidevogels het tracé van het fietspad noordelijker.

4.3.2 Uitvoering

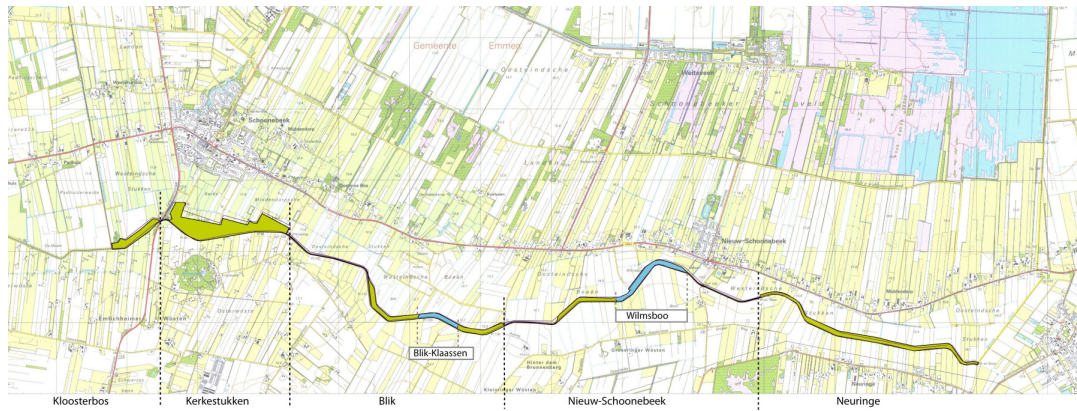
Het plan wordt in verschillende uitvoeringsfasen gerealiseerd. In de verschillende deelfasen zal het meanderende beekgedeelte als nevenstroom functioneren. Wanneer een stuk tussen twee stuwen is heringericht, zal de hoofdstroom van het Schoonebeekerdiep door het meanderende gedeelte worden geleid en zal de bestaande gekanaliseerde loop in principe worden dichtgeschoven. Waar nodig zal de bestaande loop van het Schoonebeekerdiep gehandhaafd blijven om waterafvoer vanuit het Duitse landbouwgebied mogelijk te houden.

De volgorde van de realisatie van de deeltrajecten, zoals die is aangegeven in het Plan op Hoofdlijnen, is afhankelijk van de grondverwerving. Voor een deel van het traject Blick, tracé Blick-Klaassen, is met een pilot gestart. De volgende deeltrajecten worden van west naar oost onderscheiden:

1. Kloosterbos;
2. Kerkestukken;
3. Blick, waaronder het tracé Blick-Klaassen;
4. Nieuw-Schoonebeek, waaronder het tracé Wilmsboo;
5. Neuringe.

Belangrijke voorwaarde voor de realisatie van de herinrichting is de aanwezigheid van een inrichtings- en

beheerplan voor (een deel van) het herinrichtingstraject. Deze inrichtings- en beheerplannen zijn gereed voor het tracé Blick-Klaassen (waar reeds een projectbesluit voor is vastgesteld) en het tracé Wilmsboo. Deze delen hebben de bestemming Water - Beekdal en kunnen direct op basis van dit bestemmingsplan worden ingericht. De overige trajecten hebben de bestemming Agrarisch - Beekdal. Middels een wijzigingsbevoegdheid naar de bestemming Water - Beekdal kunnen deze gebieden op termijn worden heringericht.

Figuur 4.1: Deeltrajecten herinrichting beek

4.3.3 Inrichting beek

De inrichting van de beek verschilt per traject. In het navolgende wordt de inrichting van de nieuwe beekloop globaal beschreven. De beschrijving van de verschillende deelgebieden begint benedenstrooms (zie afbeelding 4.1). Door de ruimtelijke procedure aan Duitse zijde van de grens, het Planfeststellungsverfahren Grenzaa, zijn een aantal inrichtingsplannen zoals genoemd in het plan op Hoofdlijnen aangepast. Deze aangepast inrichtingstekeningen zijn als bijlage 12 opgenomen.

In bijlage Bijlage 6 Kaart totale herinrichting van het beekdal is bovendien een kaart opgenomen met de totale herinrichting van het beekdal, zoals dat in het Plan op Hoofdlijnen is beschreven.

4.3.3.1 1. Kloosterbos - ten westen van de brug in de Lauensteinstraat/Ossestrasse

Zowel aan Nederlandse als aan Duitse zijde bevinden zich oliewinlocaties, waardoor verbreding met een winterbed van het huidige Schoonebeekerdiep niet overal mogelijk is. Om te voorkomen dat de vernauwing van het stroomprofiel te hoge waterstanden veroorzaakt, is plaatselijk extra breedte gezocht in de aanwezige laagten. Hoogten in het terrein zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Opvallend onderdeel in dit traject is het Kloosterbos. Het voorstel voor het tracé van de zomerbedding is op de plek van de vroegere vijver, nu nog als laagte herkenbaar en was ooit een oude beekloop. De brede winterbedding kan dan zuidelijker komen op Duits grondgebied. De bestaande hoogtes en waardevolle bomen in het Kloosterbos blijven gespaard en het Kloosterbos wordt in overleg met de streek hersteld. Langs de zuidelijke rand van de winterbedding (Duitse zijde) wordt over een korte lengte de ontsluitingsweg verlegd.

Aan Nederlandse zijde wordt de bestaande weg langs de beek vervangen door een onverharde weg met daarnaast een ruimtereservering voor een fietspad. De ontsluitingsfunctie voor aanliggende landbouwgronden wordt overgenomen door de iets noordelijker gelegen, nieuw aan te leggen 'NAM-weg'. Tussen het Kloosterbos en de brug kan in de winterbedding plaatselijk struweel of bos ontstaan. Het landschap is hier al tamelijk besloten. Het deel ten westen van het Kloosterbos ligt in de gemeente Coevorden.

4.3.3.2 2. Kerkestukken- ten oosten van de brug in de Lauensteinstraat/Ossestrasse tot aan de Wilmsbrug

Voor dit hele tracé is een verbreding van de beek tot winterbedding niet mogelijk vanwege de aanwezige oliewinlocaties en pijpleidingen. Daarom is aan de noordzijde een nieuw te graven zomerbedding en winterbedding gedacht. De winterbedding omvat zoveel mogelijk de aanwezige laagten. De bestaande bedding van het Schoonebeekerdiep blijft bovendien gehandhaafd. De hoeveelheid water door de nieuwe en de oude loop wordt zo verdeeld dat in beide lopen zolang mogelijk stromend water aanwezig zal zijn. Bij lage afvoeren wordt ervoor gekozen om de nieuwe bedding stromend te houden. De oude loop wordt dan alleen gevoed door de waterlopen uit Duitsland die in dat deel afwateren. Daarmee kan de bestaande loop een voldoende goede waterkwaliteit behouden.

In het gebied Kerkestukken zal richting de volkstuinten en de BB-toren een voormalig kerkepad naar de beek toelopen. Halverwege dit pad is een oeverwalwand gepland. De vliegopeningen zijn boven het water op het oosten gericht. Tevens wordt in de buurt van het Kerkepad bij de nieuwe zomerbedding een visplek gepland. De olieleidingen worden vanaf de bebouwing van Schoonebeek aan het oog onttrokken door aan de noordzijde van deze leidingen laagtes te maken die met riet worden ingeplant. De oliewinlocaties zelf worden met een kleine oppervlakte opgaande beplanting (deels) aan het oog onttrokken. Het overgrote deel van het gebied behoudt haar openheid. De bestaande bosjes bij het volkstuincomplex en nabij de Poppenbrug blijven zoveel mogelijk behouden.

De vernauwing van de bedding als gevolg van de aanwezige NAM-locatie wordt opgevangen door direct oostelijk hiervan (ter hoogte van Middendorpse stukken) de winterbedding te verbreden. Bij de uitmonding van de nieuwe beek in het Schoonebeekerdiep is nabij de Lauensteinstraat ruimte gereserveerd voor een parkeerplaats met picknickvoorziening en informatieborden. Hier is ook een visplek geprojecteerd. De verharde weg langs de huidige loop van de beek blijft gehandhaafd. Dit geldt ook voor de historisch waardevolle Poppenbrug en Wilmsbrug. Over de Wilmsbrug loopt een historische route en de brug is ook onderdeel van een langeafstandswandelpad.

4.3.3.3 3. Blick- tussen de Wilmsbrug en stuw 3

Het winterbed ligt in dit deel afwisselend aan Duitse of Nederlandse zijde. Het lage gedeelte aan Duitse zijde direct oostelijk van de Wilmsbrug is gebruikt om de vernauwing van de brug op te vangen. Bij Oosteindsche stukken gaat de loop naar de Duitse zijde. De monding van de vroegere Ellenbeek wordt via de aanwezige laagte voor het laatste deel meanderend aangelegd. Op deze plek buigt de gereserveerde ruimte voor een fietspad af naar de Eerste Blickweg, zodat het weidevogelgebied Blick wordt ontzien. Bij het zomerbed kan ook een visplaats worden ingericht. Ter hoogte van het Blick en Westeindsche Booën ligt de beek met bedding aan Nederlandse zijde. De onverharde weg tussen de Eerste en Tweede Blickweg kan worden afgesloten gedurende de maanden dat er geen onderhoudsverkeer is. Daarmee wordt de rust gewaarborgd voor de weide- en wintervogels aan Nederlandse en Duitse zijde. Recreatief verkeer wordt aangemoedigd verharde wegen te gebruiken.

Het einde van de Tweede Blickweg wordt verlengd met een pad tot aan het winterbed. Ook kan hier een parkeerplaats worden ingericht. Op deze plaats wordt een visplek in de winterbedding aangelegd. Hier is, ter vervanging van de tijdelijke overgang over Stuw 3 in westelijke richting, een nieuwe permanente fietsbrug gepland voor fietsers en wandelaars van en naar de AA-weg in Duitsland.

4.3.3.4 4. Nieuw-Schoonebeek - tussen stuw 3 en stuw 4

De beek en bedding liggen eerst aan Duitse zijde om vervolgens over te gaan naar Nederlandse zijde bij de Wilmsboo. Vlak voor de Aalminksbrug verschuift het winterbed van Nederlandse naar Duitse zijde. De bestaande beplantingen langs het Schoonebeekerdiep blijven gehandhaafd en vormen de noordgrens van het winterbed. De Wilmsboo krijgt een meer centrale plek door de aansluiting op een gepland fietspad langs de beek vanaf de Tweede Blickweg. De bestaande Aalminksbrug en de oostelijk van de brug aanwezige bestaande beplantingen blijven gehandhaafd en zullen de noordgrens van het winterbed vormen.

4.3.3.5 5. Neuringe - tussen stuw 4 en de oostelijke grens van het plangebied

Het winterbed is hier smaller dan op plekken meer stroomafwaarts. Enkele historische paden die vroeger naar de beek liepen, worden hersteld. In de beek komen twee voor paarden doorwaadbare plekken, zodat zomers de beek te paard kan worden overgestoken. Het onverharde pad langs het winterbed kan een functie krijgen als wandelroute waardoor een aansluiting op bestaande routes wordt gerealiseerd.

Om een volledige beschrijving te geven van de te treffen maatregelen om tot de herinrichting te komen, voert te ver in het kader van dit bestemmingsplan. Hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk 6 Uitvoeringsplan van het rapport Herinrichtingsplan Schoonebeekerdiep, Plan op hoofdlijnen voor de herinrichting van het Schoonebeekerdiep tussen km 5,5 en km 20,8 (Grontmij Nederland bv, Assen 19 augustus 2008).

De tegelijkertijd met het bestemmingsplan ontwikkelde gebiedontwikkelingsvisie plaatst de ontwikkelingen rond de herinrichting van het Schoonebeekerdiep in een breder perspectief. De gebiedontwikkelingsvisie probeert een extra impuls te geven aan de streek door voortbouwend op de herinrichting recreatieve, landschappelijke en/of cultuurhistorische plannen te ontwikkelen in de directe omgeving van het Schoonebeekerdiep. Een groot deel van deze voorstellen ligt buiten het plangebied van dit bestemmingsplan. Om al deze voorstellen te bespreken in het kader van dit bestemmingsplan voert dan ook te ver. Daar waar ze wel binnen het plangebied liggen, zijn ze in de vorenstaande beschrijving opgenomen.

4.4 Beheer

Een nieuw ingericht Schoonebeekerdiep vraagt om een nieuwe manier van beheer en onderhoud van de gronden langs de beek. Sturen van het peilbeheer door middel van stuwen maakt plaats voor een vegetatiegestuurd peilbeheer. Bij het vegetatiegestuurd peilbeheer wordt gebruikgemaakt van het feit dat verschillende vegetaties ook een verschillende weerstand opleveren voor het water dat bij hoge waterstanden door het winterbed stroomt. De totale weerstand van de vegetatie in een in te richten deeltraject, wordt bepaald door vooraf vastgestelde oppervlaktes van verschillende vegetaties (met bekende weerstand).

Voor het gehele Schoonebeekerdiep zijn streefbeelden opgesteld voor de zich te ontwikkelen vegetatie zoals onder meer een 'Natte tot vochtige kruidenvegetatie', 'Natte ruigte' en een 'Vochtige tot matig droge kruidenvegetatie'. Zowel de inrichting als het beheer van het beekdal zijn er op gericht om de gewenste vegetaties tot ontwikkeling te laten brengen. Uitgangspunt is dat, ofschoon de nieuwe vegetatie de beek wel markeert in het gebied, de openheid van het beekdal zoveel mogelijk behouden blijft.

Het is nog niet volledig duidelijk hoe het beheer en onderhoud van het winterbed wordt vormgegeven en welke intensiteit het beheer zal krijgen. Samen met mensen uit de streek die een rol willen krijgen in het beheer van het winterbed, wordt het beheer van de vegetatie verder uitgewerkt. Daarbij komen zowel praktische als organisatorische zaken aan de orde. Per deeltraject zal het op te stellen beheer- en inrichtingsplan ingaan op deze aspecten.

De pilot Blick-Klaassen is het eerste deel van het Schoonebeekerdiep dat opnieuw wordt ingericht. In deze pilot zal ervaring worden opgedaan met het beheer van de vegetatie.

Hoofdstuk 5 Onderzoeken

Milieutechnische onderzoeken vormen een van de pijlers van een bestemmingsplan. Uit deze onderzoeken moet blijken dat de voorgenomen ontwikkeling geen milieutechnische belemmeringen kent.

De relevante onderzoeken worden in de navolgende paragrafen behandeld. Daarbij moet worden aangegeven dat de onderzoeken alleen zijn gedaan voor die delen die nu een gewijzigde bestemming Water - Beekdal krijgen. Vanwege de samenhang tussen alle deeltrajecten is het onderdeel hydrologie wel voor het hele plangebied onderzocht.

5.1 Bodem

Voor zowel het tracé Blick-Klaassen als het traject Wilmsboo is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd.

Het bodemonderzoek van het traject Wilmsboo (d.d. 30 juni 2008, Centraal Bodemkundig bureau) bestaat uit een archiefonderzoek en grondboringen. Door de NAM is in dit deel in 1997 een grondsanerung uitgevoerd.

Uit het booronderzoek blijkt dat het gebied een ernstige mate van verontreiniging kent met arseen. De hoogst gemeten waarde in de grond overschrijdt de interventiewaarde; de waarde waarboven vanuit de optiek van de Wet Bodembescherming saneringsmaatregelen noodzakelijk zijn. Het verhoogde arseengehalte is mogelijk een van nature verhoogde achtergrondconcentratie als gevolg van het voorkomen van 'oer'. Op basis van het huidige (gemeentelijke) beleid wordt de uitvoering van een nader onderzoek naar de aard, omvang en spoedeisendheid van de verontreiniging noodzakelijk geacht. Daarnaast wordt aanbevolen om in dit nader onderzoek volgens de strategie verdacht-heterogeen, bekende ligging bron, ook aandacht te besteden aan de bodemkwaliteit van dempingen.

In mei 2009 is een onderzoek uitgevoerd naar de milieuhygiënische gesteldheid van de bodem van tracé Blick-Klaassen. Bij dit onderzoek, uitgevoerd door MUG Ingenieursbureau, is plaatselijk een licht verhoogd kwikgehalte aangetroffen in de bovengrond. Verder zijn er geen verhoogde gehalten aangetroffen. In het grondwater zijn licht verhoogde concentraties aan barium, nikkel en/of minerale olie aangetroffen.

Formeel gezien, kan de bodem van de onderzoekslocatie niet als multifunctioneel worden beschouwd. De gemeten gehalten en concentraties zijn echter dermate laag dat er volgens de Wet Bodembescherming geen vervolgonderzoek nodig is. De lichtverhoogde gehalten en concentraties vormen geen gevaar voor de volksgezondheid en geven, op milieuhygiënische gronden, geen bezwaren tegen de voorgenomen ontwikkelingen in het gebied.

5.2 Archeologie

Blick-Klaassen

Het tracé van de pilot Blick - Klaassen ligt in een hoger gelegen deel van het beekdal van het Schoonebeekerdiep. Omdat het onderzoeksgebied een dekzandkop is, kunnen hier resten uit de steentijd worden verwacht. Het uitgevoerde booronderzoek heeft duidelijk gemaakt dat de oorspronkelijke bodemopbouw niet meer intact is: de top van de bodem is vergraven en bestaat uit een mix van zand met veenresten. Er zijn bij het onderzoek geen archeologische resten aangetroffen.

De provinciaal archeoloog heeft voor de bij de provincie Drenthe aangevraagde ontgrondingsvergunning advies uitgebracht. Het advies luidt voorafgaand aan de werkzaamheden geen aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren, omdat er geen podzolbodem is aangetroffen in de top van het dekzand. Mochten er tijdens het grondwerk alsnog archeologische resten worden aangetroffen, dan wordt de provinciaal archeoloog hiervan meteen op de hoogte gebracht en worden passende stappen ondernomen.

Wilmsboo

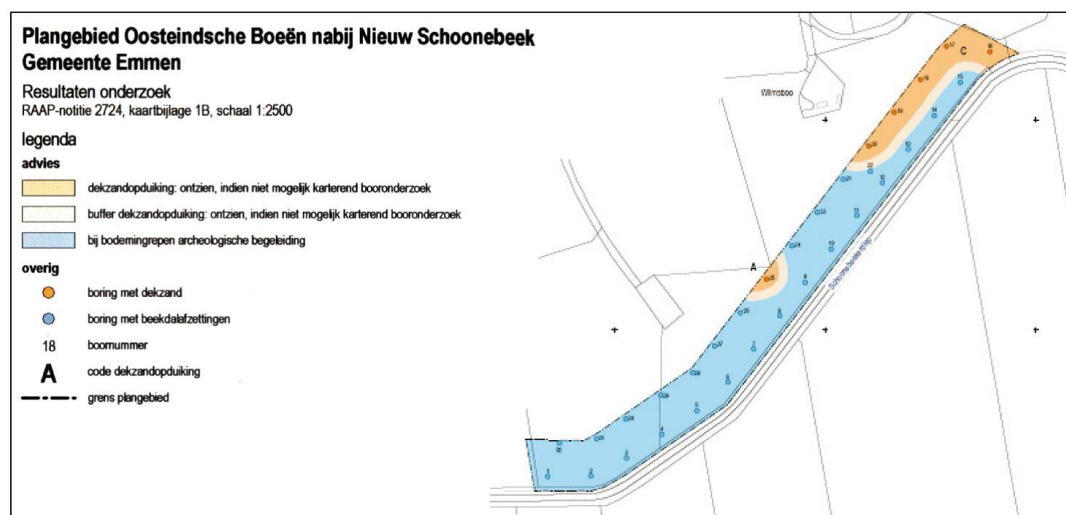
Voor het tracé Wilmsboo is eveneens een apart verkennend archeologisch onderzoek voorhanden. Daarbij is in eerste instantie een verkenning gedaan op basis van bureauonderzoek, die daarna in een

veldonderzoek is getoetst. Uit deze bureaustudie blijkt dat in het gebied enkele dekzandopduikingen aanwezig zijn. Tijdens het veldonderzoek zijn uiteindelijk twee dekzandopduikingen aangetroffen, zie figuur 5.1.

Dergelijke dekzandopduikingen, hoge en droge locaties, dichtbij water, waren in het laat paleolithicum tot en met het vroeg neolithicum zeer geliefd voor kampementen. In het plangebied zijn dergelijke vindplaatsen niet bekend, maar uit andere studies blijkt dat nabij het Schoonebeekerdiep dergelijke vindplaatsen wel zijn gevonden. Op basis van vorenstaande gegevens wordt aan dekzandopduikingen in het plangebied een hoge verwachting toegekend voor steentijdvindplaatsen. Voor het overige deel van het plangebied dat uit beekdalafzettingen bestaat, geldt een lage archeologische verwachting voor het aantreffen van nederzettingssporen.

Op basis van de resultaten van het bureau- en verkennend booronderzoek wordt aanbevolen om de twee dekzandopduikingen in het traject Wilmsboo te ontzien. Aangezien direct rondom een dekzandopduiking archeologische resten zijn te verwachten (zoals nederzettingafval), wordt geadviseerd rondom deze dekzandopduikingen een buffer van 10 m te vrijwaren van bodemingrepen. Als planaanpassing of inpassing niet mogelijk is, dient een karterend booronderzoek op deze twee dekzandopduikingen en de bijbehorende bufferzone plaats te vinden.

In het overige deel van het plangebied, waar zich beekdalafzettingen bevinden, dienen, conform de richtlijnen van het Drents Plateau, eventuele bodemingrepen archeologisch begeleid te worden.

Figuur 5.1: Beeld archeologisch veldonderzoek deeltraject Wilmsboo

Naast deze deelonderzoeken is voor het hele plangebied een verkennend archeologisch bureau- en veldonderzoek uitgevoerd voor de delen die een hoge archeologische verwachtingswaarde bezitten, de zandkoppen. Voor elk van de zandkoppen is onderzocht wat de archeologische waarden zijn.

Voor Wilmsboo is bij dit onderzoek tegelijk een karterend booronderzoek uitgevoerd conform het advies van het eerder uitgevoerde verkennend archeologisch onderzoek. Het advies van het karterend archeologisch onderzoek van Wilmsboo is om, een van de twee dekzandopduikingen te ontzien of indien dit niet mogelijk is, over te gaan tot waarderend archeologisch onderzoek door middel van proefsleuven.

Omdat uit dit verkennende onderzoek is gebleken dat veel delen een archeologische waarde hebben en ook wordt verwacht naar aanleiding van dit onderzoek meer archeologische waarden aan te treffen, is in het bestemmingsplan voor het hele plangebied een dubbelbestemming opgenomen die de archeologische waarde beschermd. Dat past ook bij het beleid van de provincie Drenthe die de beekdalen als archeologisch waardevolle gebieden beschouwd.

5.3 Hydrologie

Voor de herinrichting van het Schoonebeekerdiep is door de Grontmij een hydrologisch onderzoek uitgevoerd (Herinrichting Schoonebeekerdiep, Hydrologisch onderzoek, Bijlage behorende bij rapport: Herinrichting Schoonebeekerdiep, plan op hoofdlijnen voor de herinrichting van het Schoonebeekerdiep tussen km 5,5 en km 20,8, 18 augustus 2008). Omdat een verslechtering van de hydrologische situatie moet worden voorkomen, wordt in het onderzoek uitvoerig stil gestaan bij het vaststellen van de huidige situatie als referentiekader. De toekomstige situatie is vervolgens aan de bestaande situatie getoetst.

Het opgestelde ontwerp en de toetsing van het ontwerp aan de hydrologische randvoorwaarden leiden tot de volgende conclusies:

- Het voorgestelde ontwerp leidt bij halve maatgevende afvoer op enkele plaatsen, benedenstrooms van de (dan voormalige) stuwen, tot waterstandverhogingen in het Schoonebeekerdiep. Deze hebben op één plaats na (Oosteindsche Stukken Nieuw-Schoonebeek) geen effect op het hoofdwatgangenstelsel in het aangrenzende beekdal.
- Tijdens de maatgevende afvoer treden tevens op beperkte schaal negatieve effecten op in het beekdal (Oosteindsche Booën). Deze knelpunten kunnen relatief eenvoudig worden opgelost met het ophogen van de desbetreffende percelen met vrijkomende grond uit de winterbedding. De huidige landbouwkundige situatie blijft dan in het gehele beekdal gehandhaafd.
- De hoofdwatgangen in het beekdal en het heringerichte Schoonebeekerdiep zijn gedimensioneerd rekening houdend met het aankoppelen van circa 1.325 ha Nederlands afvoergebied en 76 ha Duits afvoergebied aan het Schoonebeekerdiep.
- Het brede winterbed in combinatie met de toegenomen weerstand in de bedding door meer begroeiing leidt tot het extra vasthouden van zo'n 1.070.000 m³ water in de beek in piekafvoersituaties.
- De toename in extreme afvoeren door klimaatverandering worden geborgen in de bedding. De piekafvoeren richting Coevorden nemen niet toe ten opzichte van de huidige situatie.
- Door de opgenomen verlaagde onderhoudspaden in combinatie met automatische stuwen die debietregulerend werken, wordt de berging in de hoofdwatgangen in het beekdal (exclusief Schoonebeekerdiep) vergroot met circa 55.000 m³.
- Het ontwerp leidt tot een natuurlijker Schoonebeekerdiep met een natuurlijk peilverloop en verbeterde ecologische omstandigheden.
- Door het verwijderen van de stuwen is het Schoonebeekerdiep volledig vispasseerbaar tot aan Stuw 5 (Twister Aa).
- Het toelaten van meer begroeiing in de zomer- en winterbedding en het vergroten van de stroomsnelheid naar minimaal 0,10 m/sec gedurende lange perioden (300 dagen per jaar) leidt tot een verbetering van de waterkwaliteit in de beek.
- In het opstellen van het ontwerp is rekening gehouden met het extensiveren van onderhoud van de beekbedding.

Hiermee wordt voldaan aan alle aan de herinrichting van het Schoonebeekerdiep gestelde doelen in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water en het Nationaal Bestuursakkoord Water.

Vanuit het MER (zie hoofdstuk 6) is voor de uitvoering van de herinrichting een extra randvoorwaarde naar voren gekomen. Om mogelijk significante negatieve effecten op de grondwaterstand van het Bargerveen te voorkomen, zal stuw 4, ter hoogte van Nieuw-Schoonebeek, vooralsnog niet worden verwijderd. Pas als blijkt dat met de verwijdering van de stuw geen effecten optreden op de grondwaterstand in het Bargerveen, zal de stuw worden weggehaald.

5.4 Waterparagraaf

Deze waterparagraaf is opgesteld voor de besluitvorming rond de herinrichting van het Schoonebeekerdiep. Bij het opstellen van de waterparagraaf is de werkwijze gevolgd uit de Beleidsnotitie Water en Ruimtelijke Ordening van het Waterschap Velt en Vecht (2009). Voor de omschrijving van de voorgenomen activiteit (herinrichting van het Schoonebeekerdiep) wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van dit bestemmingsplan.

De criteria die in de Beleidsnotitie Water en Ruimtelijke Ordening worden genoemd, hebben betrekking op de locatiekeuze en de inrichting van een voorgenomen activiteit of ruimtelijk plan. Aan de lijst met criteria uit bedoelde beleidsnota is het landschap toegevoegd vanwege het belang van de beleving van het gebied na de herinrichting van het Schoonebeekerdiep. Voor de onderbouwing van keuze voor het Schoonebeekerdiep als waterbergingsgebied, wordt verwezen naar het POP van de provincie Drenthe (en de ontwerp-Omgevingsvisie als opvolger daarvan) en naar het Lokaal Bestuursakkoord Waterberging (oktober 2009).

Aard van de ingreep

De ingreep betreft de ontwikkeling van een meanderende beek met een lengte van ruim 15 km als vervanger van de bestaande loop van het Schoonebeekerdiep. De nieuwe beekloop zal naast het bestaande Schoonebeekerdiep komen te liggen. In de beek worden drempels aangelegd, om in tijden van droogte water vast te houden. Langs de meanderende beek wordt een winterbed aangelegd van gemiddeld 40 m tot 100 m breed. Het winterbed wordt afgegraven tot net boven het grondwater, zodat in het winterbed vrijwel het gehele jaar natte en vochtige omstandigheden ontstaan. De beek zal gemiddeld twee maanden per jaar buiten de oevers (= in het winterbed) treden. Door het afgraven van het winterbed ontstaat ruimte voor de berging van circa 800.000 m³ water.

Het peilverloop in de nieuwe beekloop krijgt een meer natuurlijk karakter, wat betekent dat in de winter een hoger peil wordt gerealiseerd en in de zomer een lager peil. Om dit natuurlijke peilverloop te kunnen realiseren, worden tijdelijk kleine windmolens geplaatst op de plekken waar de nieuwe meanderende beek aftakt en weer terugkomt bij het bestaande Schoonebeekerdiep. Deze windturbines hebben geen zins tot doel het opwekken van stroom, maar zijn puur bedoeld om het waterpeil te kunnen beheren.

Veiligheid

De bestaande gekanaliseerde beek wordt heringericht als te meanderen beek met daarlangs een winterbed van gemiddeld 40 tot 100 m breed tussen de Nederlands-Duitse grens bij Twist en stuw 1. In de zone waar het winterbed wordt gerealiseerd, staat geen bebouwing en is er ook geen bebouwing toegestaan of gepland. Vanaf de nieuwe meanderende beek loopt de bodem geleidelijk op tot aan de grenzen van het winterbed. Deze inrichting zorgt ervoor dat bij hoogwater geen wateroverlast ontstaat in de landbouwgebieden buiten het winterbed. Het is daarom niet nodig kades langs het winterbed te realiseren. De veiligheid zal daarom niet negatief worden beïnvloed.

De peilen in het heringerichte Schoonebeekerdiep worden gestuurd door de vegetatie in het winterbed. De vegetatie moet in de winter blijven staan om weerstand te bieden aan het water. Samen met de meanders en drempels in de beek, moet de vegetatie voldoende weerstand bieden om te voorkomen dat het water te snel weg stroomt.

Nabij het winterbed liggen bovengrondse leidingen tussen oliewinlocaties van de NAM. Deze leidingen kruisen het winter- en zomerbed op enkele plaatsen. De hoogte van de buisleidingen is afgestemd op de hoogste waterstand in de beek. De drooglegging van de buizen is daarmee gegarandeerd.

Wateroverlast

Een van de doelen voor de herinrichting van het Schoonebeekerdiep is de realisatie van 800.000 m³ waterberging. Deze berging is nodig om wateroverlast in het beekdal en in Coevorden in de toekomst te voorkomen. Om dit doel te kunnen bereiken, wordt het winterbed afgegraven en verbreed. De herinrichting van het beekdal en de realisatie van het winterbed verkleint de kans op wateroverlast.

Randvoorwaarde bij het ontwerp is onder meer dat de waterhuishoudkundige situatie in de landbouwgebieden grenzend aan het (nieuwe) Schoonebeekerdiep niet mag verslechteren. Zowel aan

Nederlandse als aan Duitse zijde van de beek is aan deze voorwaarde voldaan. Door herinrichting van het beekdal ontstaat een robuust watersysteem, waar in perioden met veel neerslag voldoende water kan worden vastgehouden. Daardoor neemt stroomafwaarts de kans op wateroverlast (stad Coevorden) af. In het (toekomstige) winterbed wordt geen (nieuwe) bebouwing gerealiseerd en er gaat ook geen bergingsruimte verloren. Compensatie van bergingsruimte is dus niet aan de orde.

Riolering

Bij de woonwijk Stroomdal (Schoonebeek) zijn drie riooloverstorten aanwezig. Als gevolg van de herinrichting van het Schoonebeekerdiep met een winter- en een zomerbed wordt de afstand van de beek tot de woonwijk verkleind. Daardoor komen de overstorten dichterbij de woonwijk te liggen. Hierover wordt overleg gevoerd met de gemeente Emmen.

De herinrichting heeft geen gevolgen voor de RWZI.

Watervoorziening/waterafvoer/waterberging

Uitgangspunt voor de herinrichting is een ongewijzigde waterhuishoudkundige situatie van de landbouwgebieden langs de beek. De keuze voor het beekdal als bergingsgebied is afgewogen in het beleid van de provincie Drenthe en onder meer vastgelegd middels het Lokaal Bestuursakkoord Waterberging (vastgesteld door waterschap en inliggende gemeenten in oktober 2009). Uitgangspunt bij het ontwerp voor het nieuwe Schoonebeekerdiep is dat de peilen in de aangrenzende landbouwgebieden worden gehandhaafd. In totaal wordt door de herinrichting van de beek circa 800.000 m³ bergingsruimte gerealiseerd. Dat blijkt ook uit de hydrologische onderzoeken.

Volksgezondheid en natuurwaarden

Doordat het water in de beek het grootste deel van het jaar stroomt, is de kans op algenbloei klein. Tussen de beek en de bebouwing van Schoonebeek en Nieuw Schoonebeek bevindt zich een landbouwzone van meerdere honderden meters breed. Bekend is dat een droge zone van 100 m à 150 m breed overlast door muggen/muggenplagen voorkomt. Ook in de periode waarin de beek buiten het zomerbed treedt, blijft de afstand tussen water/natte zone en woonkernen te groot om muggenoverlast te creëren. Bovendien treedt de beek in de winterperiode buiten haar oevers, dus buiten de muggentijd. Herinrichting van de beek levert dus geen (extra) muggenoverlast op bij de bebouwing in het beekdal. Dit geldt ook voor ratten en ander ongedierte: de afstand tussen beek en bebouwing is daarvoor te groot.

Bodemdaling

Uitvoering van de herinrichting van het Schoonebeekerdiep heeft geen bodemdaling tot gevolg. Er worden voor de herinrichting van de beek geen peilverlagingen doorgevoerd, waardoor van klink van de bodem of het verbranden van veengrond als gevolg van verdroging geen sprake is.

Er is wel een geringe bodemdaling voorspeld als gevolg van de oliewinning door de NAM. Uit het door de NAM aangeleverde MER voor de oliewinning blijkt dat een meetbare bodemdaling kan optreden bij de herontwikkeling van het olieveld Schoonebeek. Door de geringe daling over een zeer lange periode en gespreid over een groot gebied, worden geen lokale effecten als invloed op waterbeheer verwacht.

Grondwateroverlast

De streefpeilen van het oppervlaktewater en ook de grondwaterstanden in de landbouwgebieden langs de beek worden gehandhaafd bij de herinrichting van de beek. Er wordt voldaan aan de Regionale Normen voor Wateroverlast, zoals uit het onderdeel wateroverlast ook al is gebleken.

Oppervlaktewaterkwaliteit

Een uitgangspunt voor de herinrichting van het Schoonebeekerdiep is het verbeteren van de waterkwaliteit in de beek. Het water dat in de beek samenkomt, is voornamelijk landbouwwater, zodat het water ook na de herinrichting voedselrijk zal blijven. Als de vegetatie in het winterbed niet meer wordt bemest en wel wordt afgevoerd, zal de bodem van het winterbed voedselarmer worden. De waterkwaliteit in de beek zal hierdoor naar verwachting slechts weinig verbeteren.

Grondwaterkwaliteit

De kwaliteit van het grondwater wordt naar verwachting niet beïnvloed door uitvoering de herinrichting van

het Schoonebeekerdiep.

Verdroging

De voorgenomen herinrichting van het Schoonebeekerdiep past bij een belangrijke doelstelling uit het Waterbeheer 21e eeuw, namelijk het werken volgens de trits 'vasthouden, bergen en afvoeren' van water. De voorgenomen realisatie van 800.000 m³ waterberging is opgenomen in het Lokaal Bestuursakkoord Water. Door het vasthouden van water wordt verdroging in de aangrenzende landbouwgebieden tegengegaan. Uitgangspunt bij het ontwerp van de nieuwe beek is dat de waterhuishoudkundige omstandigheden in de landbouwgebieden niet verslechteren.

Natte natuur

Het Schoonebeekerdiep en het winterbed aan de Nederlandse zijde van de nieuwe beek, krijgen geen natuurbestemming. Wel wordt de beek geheel vispasseerbaar gemaakt door het verwijderen van de nu nog aanwezige stuwten.

Door de herinrichting van het Schoonebeekerdiep ontstaat aan Nederlandse zijde een gebied van circa 115 ha waar zich een gevarieerde vegetatie met bijbehorende flora en fauna kan ontwikkelen. Met het voeren van een juist (maai)beheer wordt extra onkruidgroei in de naastgelegen landbouwgebieden voorkomen. Hiermee wordt in de pilot Blick-Klaassen ervaring opgedaan.

Na de herinrichting van het zomerbed van de gehele beek komt er meer licht op de bodem, doordat de waterbodem hoger komt te liggen. Hierdoor zal zich in de beek naar verwachting een meer natuurlijke vegetatie gaan ontwikkelen en bij een meer natuurlijke vegetatie ontwikkelt zich ook een meer gevarieerde fauna. Het plaatselijk toestaan van begroeiing langs de beek draagt door de schaduwwerking bij aan het vergroten van de variatie in vegetatietypen en soorten in het water. Dit geldt ook voor de realisatie van poelen langs de beek. De poelen zullen gaan fungeren als paaiplaats en kraamkamer voor vissen en amfibieën, hetgeen de biodiversiteit in de beek zal vergroten. Bij alle verwachte en gewenste ontwikkelingen moet wel worden bedacht dat de waterkwaliteit in de beek ook in de toekomst niet zodanig zal zijn dat een zeer helder en dus plantenrijk beekmilieu zal ontstaan.

Landschap

De herinrichting van het Schoonebeekerdiep heeft grote invloed op het landschap. Van een rechtgetrokken beek in een landbouwgebied met verspreid liggende jaknikkers, wordt een sterk kronkelende beek gemaakt met daarlangs een winterbed met een gevarieerde samenstelling van de vegetatie. De vegetatie moet zodanig worden beheerd dat deze een zekere mate van weerstand geeft aan het water dat in perioden met een groot wateroverschot in het winterbed aanwezig is. De te ontwikkelen vegetatie, zoals riet en grassen en enkele struwelen van els en wilg, zal de loop van de beek markeren in het landschap, maar de openheid van het beekdal blijft behouden.

Belangrijke randvoorwaarde daarvoor is hoe het beheer van de vegetatie in het winterbed zal worden gevoerd (zoals het aantal keren maaien per jaar en beweiding met schapen en/of runderen). Het waterschap heeft een voorkeur uitgesproken voor beheer samen met belangstellenden uit de streek. Met een aantal agrarische bedrijven en particulieren is daarover overleg gaande. Voorstel is een leertraject in te gaan waarin ervaring kan worden opgedaan met het beheer. De pilot Blick-Klaassen dient daarvoor als eerste stap.

5.5 Ecologie

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van dier- en plantensoorten. De wet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Op basis van een literatuurstudie en ecologisch inzicht is Buro Bakker in 2008 gevraagd om naar aanleiding van het Plan op Hoofdpijnen voor de herinrichting van het Schoonebeekerdiep een beschouwing op te stellen over de verwachte aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten binnen een zone van 100 m langs het Schoonebeekerdiep. Daarmee worden soorten bedoeld die

worden beschermd door de Flora- en Faunawet, de Habitatrichtlijn of de Vogelrichtlijn. Er is een bureauonderzoek uitgevoerd waarbij bestaande verspreidingsgegevens zijn geraadpleegd.

In de navolgende tabel is aangegeven van welke beschermde soorten waarnemingen bekend zijn. Uit het bureauonderzoek komen daarnaast de volgende constatering naar voren (bron: Literatuurstudie Flora- en faunawet Schoonebeekerdiep, Buro Bakker):

- Broedvogels mogen geen hinder van de werkzaamheden ondervinden. Daarom dient de broedtijd van vogels te worden ontzien. In de periode van half maart tot en met juli mogen geen werkzaamheden plaats plaatsvinden, tenzij kan worden uitgesloten dat broedvogels zich (in bepaalde delen) vestigen.
- Voor alle soorten die behoren tot categorie 1 en hinder van de werkzaamheden zullen ondervinden geldt dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Daarom geldt voor deze soorten een vrijstelling. De algemene zorgplicht is voor deze soorten wel van kracht.
- Ten aanzien van planten, jaarrond beschermde en Rode lijst vogels, Waterspitsmuis en Veldspitsmuis (veldverkenning biotoop), Steenmarter (veldverkenning biotoop), vleermuizen, amfibieën, Ringslang (veldverkenning biotoop) en vissen dient nader onderzoek te worden verricht naar de aanwezigheid van (biotoop voor) middelhoog en strikt beschermde soorten.
- Van de Duitse zijde van het Schoonebeekerdiep zijn weinig gegevens bekend. Uitsluitend gegevens van planten en vogels zijn aanwezig. Nader onderzoek is gewenst naar de verspreiding van strikt beschermde vissen, amfibieën, reptielen (veldverkenning biotoop), Waterspitsmuis en Veldspitsmuis (veldverkenning biotoop), Steenmarter (veldverkenning biotoop), vleermuizen en overige strikt beschermde zoogdieren. Een eenvoudige update van jaarrond beschermde vogels en de groeiplaatsen van strikt beschermde planten is eveneens gewenst.

Soortgroep	Soort	Cat.1	Cat.2	Cat.3	Nader onderzoek
Planten	Steenanjer (<i>Dianthus deltoides</i>)		X		Ja
	Gewone dotterbloem (<i>Caltha palustris</i>)	X			-
	Grasklokje (<i>Campnula rotundifolia</i>)	X			-
Vogels	Jaarrond beschermde soorten			X	Ja
Zoogdieren	Veldspitsmuis (<i>Crocidura leucodon</i>)			X	Ja
	Waterspitsmuis (<i>Neomys fodiens</i>)			X	Ja
	vleermuizen			X	Ja
	Steenmarter (<i>Martes foina</i>)		X		Ja
	Mol (<i>Talpa europea</i>)	X			-
	Egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	X			-
	Dwergspitsmuis (<i>Sorex minutus</i>)	X			-
	bosspitsmuis (<i>Sorex spec.</i>)	X			-
	Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X			-
	Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X			-
	Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	X			-
	Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X			-
	Woelrat (<i>Arvicola terrestris</i>)	X			-
	Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X			-
	Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	X			-
	Hermelijn (<i>Mustela erminea</i>)	X			-
	Bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	X			-
	Ree (<i>Capreolus capreolus</i>)	X			-
	Haas (<i>Lepus europeus</i>)	X			-
	Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	X			-
Amfibieën	Poelkikker (<i>Rana lessonae</i>)			X	Ja
	Alpenwatersalamander (<i>Triturus alpestris</i>)		X		Ja
	Bastaardkikker (<i>Rana esculenta</i>)	X			-
	Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X			-
	Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X			-
	Kleine watersalamander (<i>Lisotriton vulgaris</i>)	X			-
Reptielen	Ringslang (<i>Natrix natrix</i>)			X	Ja
Vissen	Kleine modderkruiper (<i>Conitus taenia</i>)		X		Ja
	Berpje (<i>Noemacheilus barbatulus</i>)		X		Ja
Insecten	Heideblauwtje (<i>Plebejus argus</i>)			X	Nee
	Rouwmantel (<i>Nymphalis antiopa</i>)			X	Nee
	Groot geaderd witje (<i>Aporia crataegi</i>)			X	Nee

Tabel 1: Overzicht van beschermde soorten die voorkomen in het onderzoeksgebied of waarvan het voorkomen mogelijk is. Categorie 1=algemene maar beschermde soorten, Categorie 2=overige soorten, Categorie 3=Strikt beschermde soorten (zie § 1.3). Nader onderzoek= Nader onderzoek noodzakelijk JA/NEE.

Figuur 5.2: Overzicht van beschermde diersoorten voorkomend of mogelijk voorkomend in onderzoeksgebied.

Ecologisch onderzoek Blick-Klaassen

In maart 2009 heeft Eelerwoude een quickscan uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet op de gronden van het pilottracé Blick - Klaassen.

Dit pilottracé ligt in een deel van het beekdal van het Schoonebeekerdiep waar de aangrenzende gronden intensief door agrariërs worden gebruikt. Door dit intensieve agrarische gebruik ontbreken natuurlijke oevervegetaties en oude opgaande beplantingen. Bovendien is de flora in dit deel van het Schoonebeekerdiep van beperkte ecologische kwaliteit. Daardoor zijn binnen het projectgebied geen zeldzame of strikt beschermde soorten planten of dieren aanwezig.

Aanvullend onderzoek spitsmuizen

Uit de quickscan is echter wel gebleken dat het plangebied mogelijk geschikte biotopen bevat waar streng beschermde soorten uit de groep van spitsmuizen kunnen voorkomen. Uit literatuuronderzoek is bovendien gebleken dat op korte afstand (tot 3,5 km) van het plangebied een aantal strikt beschermde

soorten uit deze soortengroep is vastgesteld. Het gaat om de soorten veldspitsmuis en waterspitsmuis. Naar deze groep van spitsmuizen is een aanvullend onderzoek verricht in de vorm van een veldinventarisatie.

Het onderzoek naar de beschermde spitsmuizen heeft geen vangsten van beschermde spitsmuissoorten opgeleverd. Op basis van de onderzoeksresultaten is het daardoor aannemelijk dat de beschermde spitsmuissoorten minimaal gebruikmaken van het plangebied, in ieder geval gedurende de onderzoeksperiode van een week. Desondanks kan niet worden uitgesloten dat er in de komende jaren grotere aantallen beschermde spitsmuissoorten worden aangetroffen in het plangebied.

Een negatief effect op de populaties en individuen van zwaar beschermde spitsmuizen tijdens de uitvoering van de hermeandering wordt op basis van de onderzoeksresultaten echter niet verwacht. Een ontheffingsaanvraag voor het mogelijk aantasten, verstoren of doden van beschermde spitsmuizen is niet van toepassing.

In de quickscan wordt ook advies gegeven ten aanzien van de toekomstige inrichting van het plangebied. Bredere ruigtes en variabele waterdiepten verbeteren de biotoop van verschillende spitsmuissoorten. Overigens sluit de voorgestelde inrichting van het nieuwe Schoonebeekerdiep hier goed op aan.

Ecologisch onderzoek Wilmsboo

Bij het opstellen van het beheer- en inrichtingsplan voor het traject Wilmsboo is ook gekeken naar de effecten van de herinrichting op de ecologie. Van de binnen het gebied voorkomende en te verwachten beschermde soorten behoort het merendeel tot de categorie 'niet ontheffingplichtig bij ruimtelijke ingrepen'.

Vogels

Een uitzondering vormt de soortengroep vogels. Vanuit de Flora- en faunawet geldt voor alle vogelsoorten een verbod op handelingen die nesten of eieren verstoren of beschadigen. Er zijn echter geen vogels aangetroffen die jaarrond gebruikmaken van hun verblijfplaatsen en daarom altijd ontheffingplichtig zijn. Als werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, zal dat dan ook niet leiden tot negatieve effecten op aanwezige broedvogels.

Vleermuizen

Rond de beek zijn geen potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. Wel kan de beek als vliegroute en foerageergebied worden gebruikt. De huidige beek blijft echter ongewijzigd aanwezig bij aanleg van alleen het deeltraject Wilmsboo, zodat negatieve effecten van de herinrichting niet worden verwacht voor vleermuizen.

De huidige ecologische waarden van de beek zijn beperkt. Door de herinrichting van het Schoonebeekerdiep wordt de ecologische potentie alleen maar verbeterd. Er zijn verschillende natte en droge dieren- en plantensoorten te verwachten.

5.6 Ondergrondse en bovengrondse infrastructuur

Binnen het in te richten gebied is geen ondergrondse infrastructuur aanwezig in de vorm van kabels en leidingen. Wel ligt net ten westen van het plangebied een aardgastransportleiding van de Gasunie (A-574, met een druk van 66,2 Bar en een diameter van 16 inch). Bij de daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden wordt contact opgenomen met Gasunie.

5.7 Externe veiligheid

Ten aanzien van externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen inrichtingen (Besluit en Regeling externe veiligheid inrichtingen), vervoer van gevaarlijke stoffen over wegen (thans de Risiconormering vervoer van gevaarlijke stoffen en vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen (Besluit externe veiligheid buisleidingen)). Het Rijk is voornemens het Besluit transportroutes externe veiligheid met bijbehorend Basisnet in gebruik te nemen. De belangrijkste risicomaten zijn het plaatsgebonden risico (grens- en richtwaarde voor (beperkt) kwetsbare objecten) en het groepsrisico (oriënterende waarde). Binnen het plangebied komen momenteel geen BEVI of andere risicovolle inrichtingen of route gevaarlijke stoffen (Btev) over wegm water of spoor voor. Tevens zijn er in het plangebied geen Hoogspanningsleidingen aanwezig waarmee rekening moet worden gehouden.

In het plangebied komen een aantal bovengrondse transportleidingen en boorlocaties naar gas en olie voor. De transportleidingen bevatten onder andere water, stoom, gas en olie en verbinden de verschillende oliewinlocaties met een oliebehandelingsinstallatie en een warmtekrachtcentrale. In het kader van het MER voor de herontwikkeling van het olieveld Schoonebeek is een uitgebreid onderzoek gedaan naar externe veiligheid rond deze leidingen. Door middel van een kwantitatieve risicoanalyse (Vectra Group Unlimited; Rapport 179-3231-R-002; d.d 13 augustus 2008) zijn de externe veiligheidsrisico's onderzocht rond de voorziene ligging van het leidingtracé (de olieleidingen en de CVR-leidingen (mengsel olie/gas/water)). Het onderzoek gaat in op de plaatsgebonden risicocontouren en het groepsrisico rond de voorziene leidingen. Opgemerkt wordt dat het voorgenoemd onderzoek een herziening betreft van de berekeningen die in het kader van de MER zijn gemaakt (onder andere vanwege nieuwe inzichten met betrekking tot de ligging van de leidingen). De berekeningen geven aan dat de plaatsgebonden risicocontouren (10-6 contour) voor beide soorten leidingen op 35 m buiten de leidingen liggen. Ter hoogte van een expansiebocht van de olieleiding ligt de 10-6 contour op 30 m (gemeten vanuit de expansiebocht). Het plaatsgebonden risico is op deze plekken lager, omdat hier de leiding dicht op elkaar ligt dan in de 'langgerekte' situatie.

Ten aanzien van het groepsrisico wordt opgemerkt dat deze verwaarloosbaar klein is vanwege de geringe personendichtheid in de omgeving van de leiding. Daarnaast is in het kader van de MER ook een onderzoek gedaan naar de winlocaties zelf.

De 10-6-contour wordt bepaald door de veiligheid bij de pompen en heeft een afstand tot de pomp van circa 28 m. Aanvullende veiligheidsmaatregelen in de vorm van terugslagkleppen beperken deze afstand tot 10 m. Het groepsrisico is eveneens verwaarloosbaar gelet op de geringe personendichtheid in de omgeving.

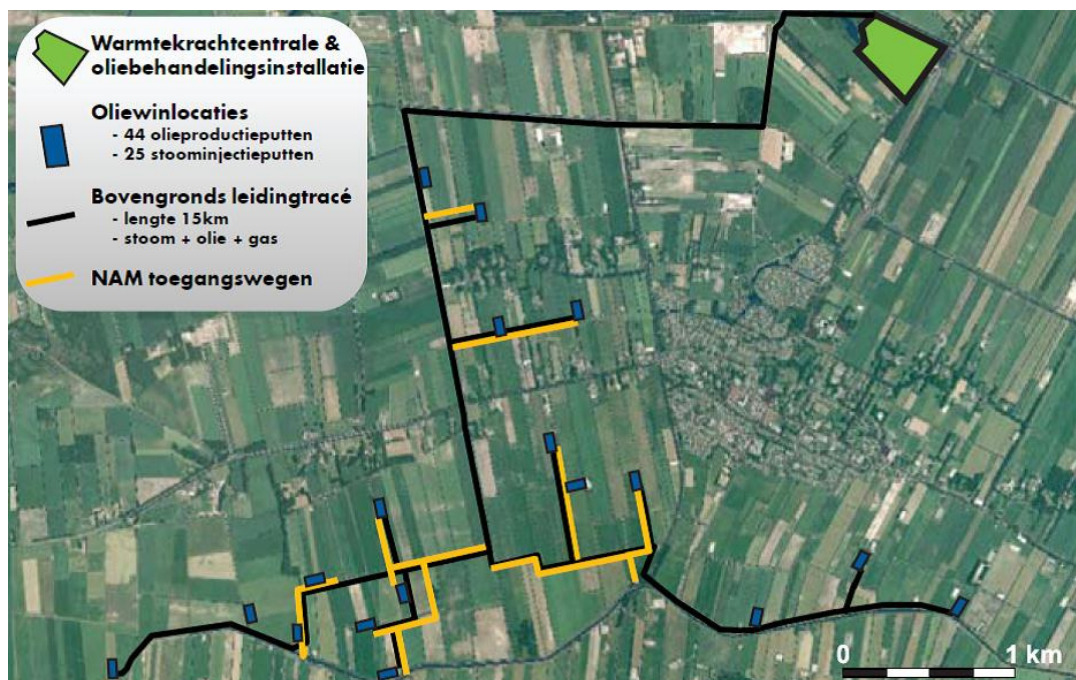
Naast de hermeandering en waterberging voorziet het onderhavig planvoornemen in de ontwikkeling van een recreatief fietspad langs het diep en de aanleg van kleinschalige (dag)recreatieve voorzieningen waaronder picknickgelegenheden en kleinschalige visplaatsen.

Het planvoornemen voorziet niet in de oprichting van (beperkt) kwetsbare objecten (Bevi, artikel 1, lid 1, sub b en sub m), waardoor ten aanzien van het plaatsgebonden risico geen belemmeringen aanwezig zijn.

Ook ten aanzien van het groepsrisico treden geen extra belemmeringen op met de uitvoering van het planvoornemen. De toename van de personendichtheid is slechts zeer gering (extensieve recreatie in een dun bevolkt gebied).

Het planvoornemen voorziet daarnaast ook niet in de oprichting van een risicovolle inrichting, transportroute of buisleiding met gevaarlijke stoffen. Het planvoornemen legt daarmee geen risico op de omgeving.

De leidingen en de winlocaties zijn apart bestemd in het bestemmingsplan.

Fiiguur 5.3: Overzicht winlocaties rond Schoonebeek (bron: Flyer herontwikkeling olieveld Schoonebeek, NAM)

Hoofdstuk 6 Milieueffectrapportage

6.1 Inleiding

Vanwege de aard en de omvang van het project en de ligging van het in te richten traject is het bestemmingsplan m.e.r.-plichtig. Het opgestelde MER, Milieueffectrapportage herinrichting Schoonebeekerdiep, d.d. 1 augustus 2012, geeft inzicht in de mogelijke effecten die de herinrichting op de omgeving tot gevolg kan hebben. Het vormt de onderbouwing voor het bestemmingsplan waarin wordt aangetoond dat de beoogde ontwikkeling op een verantwoorde wijze rekening houdt met het milieu. Als uit het MER blijkt dat activiteiten kunnen leiden tot situaties waarin de leefomstandigheden van mens, dier of plant onevenredig worden aangetast, worden mitigerende maatregelen beschreven of wordt alsnog een beperking opgelegd via het bestemmingsplan.

6.2 Het voornemen

Om de herinrichting van het beekdal van het Schoonebeekerdiep ten behoeve van de berging van water mogelijk te maken, is dit bestemmingsplan opgesteld. Binnen het bestemmingsplan wordt een onderscheid gemaakt in verschillende delen van het beekdal, afhankelijk van de status van de voorbereidingen voor de herinrichting. Voor het overgrote deel van het traject dient echter eerst een wijzigingsprocedure te worden doorlopen alvorens de herinrichting kan plaatsvinden.

Voor twee trajecten geldt dat de voorbereidingen (waaronder de grondaankopen en een gedetailleerd inrichtingsplan) dusdanig vergevorderd zijn, dat de kans op realisatie op korte termijn aanzienlijk is. Figuur 1.1 in hoofdstuk 1 en in de bijlagen laat zien dat er binnen het traject Blick een deelgebied Blick-Klaassen is aangewezen en binnen het traject Nieuw-Schoonebeek een deelgebied Wilmsboo.

Het voornemen is om het traject Blick- Klaassen in het bestemmingsplan ten behoeve van de herinrichting dan ook positief te bestemmen met de bestemming Water-Beekdal. Het traject Blick-Klaassen is op grond van een projectbesluit inmiddels ingericht en geldt als pilot voor het gehele traject. Voor het traject Wilmsboo zijn inmiddels op inrichtingsniveau alle benodigde (veld)onderzoeken uitgevoerd en zijn het beheersplan en inrichtingsplan gereed. Uit de effectbepaling op inrichtingsniveau is echter gebleken dat het inrichtingsplan voor Wilmsboo niet voldoet aan de mitigerende maatregel om de archeologische waarden in dit deeltraject in te passen. Als gevolg hiervan is dit deeltraject in het bestemmingsplan nog niet bestemd als Water- Beekdal, maar nog als Agrarisch-Beekdal en voorzien van een wijzigingsbevoegdheid. Het is niet mogelijk om dit deeltraject direct op grond van het bestemmingsplan te realiseren.

De overige gebieden zijn tevens conform het huidige gebruik bestemd als Agrarisch- Beekdal en voorzien van een wijzigingsbevoegdheid. Deze gebieden kunnen pas worden ingericht als daarvoor eerst een wijzigingsprocedure is doorlopen. Aan deze procedure zijn een aantal belangrijke criteria gekoppeld alvorens medewerking wordt verleend door de gemeente om de bestemming te wijzigen. Deze criteria hebben betrekking op het overhandigen van de benodigde veldonderzoeken en beheers- en inrichtingsplannen voor de in te richten deelgebieden. De criteria zijn opgenomen in het bestemmingsplan.

6.3 Alternatieven herinrichting op hoofdlijnen

Het voornemen betreft de herinrichting van het Schoonebeekerdiep. Belangrijk bij het opstellen van het MER voor een bestemmingsplan is een goede beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd. Daarbij dienen ook alternatieven voor de voorgenomen activiteit die redelijkerwijs in beschouwing kunnen worden genomen, te worden beschreven en de keuze voor de in de beschouwing genomen alternatieven te worden gemotiveerd. Harde randvoorwaarden zijn dat de drooglegging voor de landbouw niet mag verslechteren en dat knelpunten rond de piekafvoeren worden opgelost in het kader van het Natuurbeschermingswet en WB21. Dat laatste heeft aanleiding gegeven voor de noodzaak van 800.000 m³ extra waterberging.

Op voorhand is duidelijk dat het bergen van 800.000 m³ water in het beekdal veranderingen met zich meebrengt in het ruimtelijk beeld en in de structuur van het beekdal. Daarom is door het waterschap

een uitgebreid participatietraject gestart (zie verderop in deze paragraaf), waaruit, naast de doelstelling van het waterschap, in ieder geval drie extra randvoorwaarden naar voren zijn gekomen, waaraan moet worden voldaan bij de herinrichting. Daarbij is het belangrijkste uitgangspunt de doelstelling om de berging van 800.000 m³ water te genereren.

De extra randvoorwaarden die zijn gesteld betreffen:

- de huidige landbouwkundige situatie mag niet verslechteren (ten minste 0,90 m drooglegging bij 50% afvoer voor het 10% laagste maaiveldniveau in alle afwaterende eenheden);
- het Schoonebeekerdiep moet een meer natuurlijk (niet gekanaliseerd) verloop krijgen;
- de extra afvoer van aangekoppelde gebieden en toename van afvoer door klimaatverandering moet worden verwerkt en opgevangen in de beek.

Ten aanzien van randvoorwaarde 2, het natuurlijke verloop, gaat het in zijn algemeenheid om de KRW-doelen, zoals geformuleerd in het Waterbeheerplan Velt en Vecht:

- natuurvriendelijke oevers;
- vispassages;
- natuurlijke waterpeilen, geen stuwen;
- extensief/natuurvriendelijk onderhoud.

Het waterschap heeft ook op voorhand de keus gemaakt om de waterberging en landbouw van elkaar te scheiden. In het voortraject heeft het waterschap drie alternatieven naast elkaar gezet om hogere piekafvoeren in de beekloop van het Schoonebeekerdiep mogelijk te maken. Ook vanuit de landbouwsector en vanuit de Resonanzgruppe zijn alternatieven aangedragen. In totaal gaat het om de volgende vijf alternatieven:

1. 0+-variant;
2. diepe beekvariant;
3. technische variant (variant LTO);
4. variant Resonanzgruppe/Haskoning;
5. 40 m - 110 m-variant.

Deze alternatieven zijn op kwalitatieve wijze met elkaar vergeleken. Al snel bleek in het proces dat de varianten 1 tot en met 4 geen reële alternatieven waren. De bergingscapaciteit was onvoldoende of er waren ongunstige neveneffecten op het gebied van drooglegging, dan wel een natuurlijk beekverloop en/of waterkwaliteit (KRW-doelen). De alternatieven zullen hierna kort worden besproken en tevens de redenen waarom de alternatieven 1 tot en met 4 zijn afgefallen.

Voor nadere informatie wordt verwezen naar het MERBijlage 7.

6.4 Beoordelingskader

In tabel 3 beoordelingskader staat op hoofdlijnen aangegeven op welke aspecten de herinrichting (het voornemen, 40 m - 110 m-variant) effect kan hebben, positief, negatief of geen, en dus op welke aspecten de herinrichting is beoordeeld. Sommige aspecten zijn ook nog uitgesplitst in deelaspecten. De tabel vormt het beoordelingskader waarop de effectbepaling is gebaseerd.

In de beoordeling worden ook tijdelijke effecten meegenomen. Bij de tijdelijke effecten gaat het met name om effecten die worden veroorzaakt door geluid en visuele verstoring door graafwerkzaamheden en verkeer in het gebied.

Tabel 3. Beoordelingskader

Thema	Aspect	Beschrijving
Water	Waterberging	Kwantitatief, bergend vermogen in m ³
	Waterkwaliteit	Beschrijving verbetering kwaliteit water

	Waterbeheer	Noodzakelijk (peil)beheer, robuustheid watersysteem Waterpeil voor natuur, landbouw en andere functies als wonen en recreatie.
Bodem	Bodemkwaliteit	Kwalitatieve beschrijving effecten o.a. bodemdaling, grondbalans, eutrofiering
Natuur	Natuurontwikkeling	Effecten t.a.v. beheer en mogelijkheden natuurontwikkeling in beekdal, biodiversiteit
	Natuurbehoud	Kwalitatieve beschrijving effecten bestaande natuur, beschermde soorten Effecten op de EHS, Natura 2000
Landschap	Cultuurhistorische en archeologische waarden	Invloed op cultuurhistorische elementen en patronen, archeologische waarden en terreinen
	Landschappelijke (belevings)waarde	Effecten op verschijningsvorm beekdal in landschap en toekomstige belevingswaarde,
Landbouw	Gebruiksmogelijkheden	Onder andere vermindering landbouwareaal, drooglegging en inundatie landbouwpercelen
Woon- werk- en leefomgeving	Leefkwaliteit	Effecten op ongedierte (Kansen muggenoverlast)
	Recreatie	Toegankelijkheid, gebruikswaarde, belevingswaarde
	Verkeer en vervoer	Vooraf in aanlegfase, effecten in verkeersbelasting
	Infrastructuur	Effecten op nabijgelegen leidingen voor oliewinning en gastransportleidingen
Klimaat en gezondheid	Gezondheid	Luchtkwaliteit
	Klimaatbestendigheid	Overstromingsrisico Tegengaan verdroging Interactie en samengaan natuur en landbouwdoelen CO2-reductie

In bijlage 8 Beoordeling effecten van dit bestemmingsplan is een tabel opgenomen waar de effecten en de beoordeling daarvan per aspect in beeld is gebracht. Tevens is hier aangegeven welke aanbevelingen of mitigerende maatregelen kunnen of moeten worden getroffen om bepaalde negatieve effecten te verzachten of te compenseren.

In hoofdstuk 6.5 en 6.6 zijn de twee belangrijkste conclusies uit de effectbeoordeling beschreven.

6.5 Conclusie deeltraject Wilmsboo

Zoals beschreven onder het voornemen, zijn voor het traject Wilmsboo op inrichtingsniveau alle benodigde (veld)onderzoeken uitgevoerd en zijn het beheersplan en inrichtingsplan gereed. Uit dit inrichtingsplan blijkt het zomerbed voor de nieuwe beek door een archeologische waardevol gebied te lopen. In het MER wordt geconcludeerd dat dit leidt tot negatieve effecten en is indien mogelijk inpassing van archeologische waarden als mitigerende maatregel aanbevolen. Het inrichtingsplan voldoet op dit punt niet en dient te worden aangepast. Hierbij dient tevens nadere aandacht aan het aspect landschappelijke inpassing te worden besteed. Op grond hiervan is het deeltraject Wilmsboo, in tegenstelling tot het voornemen, niet bij recht meegenomen in dit bestemmingsplan, maar onder een wijzigingsbevoegdheid gebracht en bestemd als Agrarisch - Beekdal. Het inrichtingsplan zal op het punt van archeologische en landschappelijke inpassing worden aangepast en moeten worden goedgekeurd door de gemeente alvorens een bestemmingswijziging kan plaatsvinden en het deeltraject kan worden ingericht.

6.6 Conclusie Passende beoordeling

Het Bargerveen is aangemerkt als een Natura 2000-gebied en valt daarmee onder het beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet (NB-wet). Conform de NB-wet zijn activiteiten die mogelijk een effect hebben op Natura 2000-gebieden vergunningplichtig. Om de vergunning te krijgen, dient te worden aangetoond dat er geen sprake is van significant negatieve effecten. Dat houdt in dat de instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en aangewezen beschermde soorten niet mag worden aangetast.

Middels een passende beoordeling, die is opgenomen als hoofdstuk 11 in het MER, wordt op hoofdlijnen ingegaan op de verwachte effecten van de herinrichting van het Schoonebeekerdiep op het Bargerveen. Vooral de grondwaterstand in en rond het Bargerveen is van belang.

Het Bargerveen is het grootste van de hoogveenrestanten van ons land, en deel van het ooit zeer uitgestrekte Bourtangerveen op de grens van Nederland en Duitsland. Er komen verlande meerstallen en hoogveenherstelvlakten voor, de laatste op door boekweitbrandcultuur aangetast hoogveen. Waar het veen tot dicht aan de minerale ondergrond is verwijderd, zijn na vernatting grote plassen ontstaan.

Een groot deel van het Bargerveen is door grootschalige industriële vervening en vervolgens vernatting omgevormd tot een water-, insecten- en vogelrijk landschap. Vrij grote gebiedsdelen zijn door langdurig gebruik met lichte drainage omgevormd tot schraal grasland (bovenveengraslanden: de enige locatie in Nederland). Mede door de grote variatie aan biotopen en de gradiënt naar de Hondsrug herbergt het Bargerveen een aantal zeer zeldzame planten en dieren. Het gevarieerde halfopen veenlandschap met kleinschalige waterpartijen betreft een bijzonder belangrijk broedgebied voor vogels, zoals geoorde fuut, porseleinhoen, nachtzwaluw, blauwborst, paapie, roodborsttapuit en grauwe klauwier. Meer dan de helft van de Nederlandse grauwe klauwieren broedt jaarlijks in het Bargerveen en het is een van de weinige gebieden buiten de Waddeneilanden waar blauwe kiekendief en velduil af en toe broeden. Het gebied is tevens van grote betekenis als slaapplek voor taigarietganzen. Voor deze soort is het Bargerveen het belangrijkste gebied in Nederland. De laatste jaren zijn veel herstelmaatregelen doorgevoerd. Voor het herstel van hoogveen is gebruikgemaakt van compartimentering van het gebied met veendammen.

Voor de vervening is een stelsel van wijken en vaarten aangelegd die momenteel fungeren als ontwateringstelsel. De omgeving en delen van het Natura 2000-gebied worden daardoor sterk ontwaterd. Door vervening in het oostelijk deel van het Natura 2000-gebied in Duitsland (Provinzialmoor) neemt de ontwatering aan de oostzijde nog steeds toe. Daardoor is de stijghoogte in het zandpakket onder het veen een stuk lager dan de grondwaterstand in het veenlichaam. Hierdoor treedt nog veel verticale wegzijging op.

Deze afgraving vindt ook plaats in het oerstroombdal van de Ems, zodat het maaiveld en daarmee de drainagebasis meters is verlaagd en nog steeds wordt verlaagd. Het veen direct ten oosten van het Natura 2000-gebied (Provinzialmoor) is sinds de jaren zeventig vrijwel geheel afgegraven en ingericht als ontwaterd landbouwgebied. Omdat over een grote oppervlakte (circa 12 km²) de drainagebasis meters is verlaagd, wordt het Natura 2000-gebied als gevolg van deze afgraving sterk ontwaterd.

Een van de doelen voor het Bargerveen is de kwaliteit van actieve hoogvenen te verbeteren en de

oppervlakte toe te nemen. Zoals in het MER is beschreven, kan aan de randvoorwaarden voor hoogveenvorming alléén in een groter deel van het Bargerveen worden voldaan als forse maatregelen worden getroffen. Onder forse maatregelen worden verstaan: brede buffers rondom het Bargerveen (waarin het neerslagoverschot maximaal wordt vastgehouden) en het opheffen van enkele ontwateringen binnen het Bargerveen. Door forse buffers aan te leggen, is het mogelijk het grondwater in een groter deel van het Bargerveen tot in de veenbasis te brengen (en wegzijging van water uit het Bargerveen te beperken). Daarnaast maken hogere grondwaterstanden het mogelijk het peil van het oppervlaktewater in de plassen te verlagen: dit is belangrijk, omdat dan het zonlicht bij de zich ontwikkelende veenmossen kan komen. Het verhogen van de grondwaterstanden in het Bargerveen draagt dus zowel direct als indirect bij aan het verbeteren van de omstandigheden voor de ontwikkeling van actief hoogveen.

Iedere grondwaterstanddaling in eerste of tweede watervoerende pakket, hoe gering ook, kan negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van het habitatype actief hoogveen. Voor het realiseren van het doel van verbetering kwaliteit en uitbreiding oppervlakte van het actieve hoogveen is het noodzakelijk om de verticale wegzijging te verminderen. In het Schoonebeekerdiep kan 0.70m peilverlaging optreden direct bovenstrooms van de huidige stuwen die worden verwijderd. De conclusie van de passende beoordeling is dat hierdoor in de situatie zonder bufferzones significant negatieve effecten op het Bargerveen ten gevolge van de herinrichting Schoonebeekerdiep niet met wetenschappelijke zekerheid zijn uit te sluiten.

Door het realiseren van bufferzones rond het Bargerveen wordt het gebied in het Bargerveen waar het grondwater tot in de veenbasis groter en verbetert de hydrologische situatie in het gebied waar het grondwater nu al tot in de veenbasis komt. Dit zal het proces van hoogveenvorming bevorderen. Door een verdere verhoging van de grondwaterstand wordt het ook mogelijk om in de baggervelden de waterstand te verlagen, zodat meer licht bij de veenmossen kan komen en die zich beter kunnen ontwikkelen. De conclusie luidt dat indien de bufferzones worden gerealiseerd, er ten gevolge van de herinrichting van het Schoonebeekerdiep geen significant negatieve gevolgen op het Bargerveen zijn te verwachten.

6.6.1 Mitigerende maatregelen

Significant negatieve effecten kunnen worden voorkomen door:

- aanleggen bufferzones;
- handhaven huidig waterpeil tussen stuw 4 en stuw 5. Dat betekent dat stuw 4 gehandhaafd moet blijven totdat de bufferzone is aangelegd of totdat er andere maatregelen zijn getroffen, die ertoe leiden dat er geen significant negatieve effecten op het Bargerveen zijn te verwachten. Deze maatregel is in dit bestemmingsplan geborgd.

Voor de algehele onderzoeksopzet en de effectbeoordeling wordt verwezen naar de Milieueffectrapportage herinrichting Schoonebeekerdiep, d.d. 1 augustus 2012.

Hoofdstuk 7 Juridische vormgeving

Het doel van het bestemmingsplan is te voorzien in een goede ruimtelijke ordening door het aanwijzen van een bestemming voor de tot het plangebied behorende gronden. Hierbij dienen verschillende belangen met elkaar in verband te worden gebracht. Het bestemmingsplan is enerzijds een beleidsinstrument dat sturing geeft aan de gewenste toekomstige ontwikkelingen. Anderzijds dient het bestemmingsplan als instrument voor het weren van ongewenste ontwikkelingen.

In dit onderdeel van de toelichting wordt nader ingegaan op de vormgeving van de verbeelding en de regels.

Bij de opzet van de regels wordt aangesloten op de wettelijke regelingen, namelijk de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Tevens sluiten de regels aan bij de eisen conform de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen 2008 (SVBP 2008). Het bestemmingsplan Herinrichting Schoonebeekerdiep is conform de wettelijke digitaliseringvereisten en overeenkomstig de randvoorwaarden opgesteld.

7.1 Verbeelding

Een ruimtelijk plan bestaat uit digitale ruimtelijke informatie. De informatie kan digitaal en analoog worden verbeeld. Voor beide geldt dat de informatie helder en duidelijk moet zijn. Voor de presentatie van de digitale verbeelding en de wijze van uitwisseling zijn in landelijk verband reeds afspraken gemaakt.

Als ondergrond voor het tekenen van de analoge verbeelding is gebruikgemaakt van de Grootsschalige Basiskaart Nederland (GBKN). Dit is een gedetailleerde topografische kaart met daarop harde (bebouwing, wegen en waterlopen) en zachte (perceelsgrenzen) topografische informatie. De essentiële informatie voor de kaartinterpretatie bestaat uit de bebouwingsoppervlakten, straatnamen, huisnummers, verhardingslijnen, begrenzingen van waterlopen en functieaanduidingen. Op deze wijze zijn de gebruiksgrenzen goed te herleiden. Luchtfoto's en aanvullende kadastrale informatie zijn een hulpmiddel bij het bepalen van de bestemmingsgrenzen.

Digitale bestemmingsplannen kennen geen ondergrond. Er wordt alleen bij de vaststelling van een bestemmingsplan door de raad aangegeven welke ondergrond is gebruikt. Vanaf 1 januari 2010 is de vaststelling van digitale bestemmingsplannen verplicht en zijn analoge plannen eigenlijk nog bijzaak.

7.2 Opbouw van de regels

De planregels van het bestemmingsplan zijn opgedeeld in vier hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1. Inleidende regels;
- Hoofdstuk 2. Bestemmingsregels;
- Hoofdstuk 3. Algemene regels;
- Hoofdstuk 4. Overgangs- en slotregels.

De inhoud van de verschillende hoofdstukken wordt als volgt toegelicht:

7.2.1 Inleidende regels

De inleidende regels (begrippen en wijze van meten) sluiten aan bij de eisen van het nieuwe Bro. In de regels wordt enkele malen verwezen naar de bestaande situatie. Dit heeft voornamelijk betrekking op de bestaande gebouwen binnen het plangebied. Voor bouwwerken en voor gebruik is dat het moment van de inwerkingtreding van het plan.

De bestaande situatie herleidt de gemeente in de eerste plaats uit een inventarisatie. Daarnaast kan de gemeente putten uit het bouwvergunningenarchief. Vanuit die gegevens kunnen de afmetingen van bouwwerken worden bepaald. Ook worden jaarlijks de perceelsgegevens vastgelegd ter uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken. Tot slot is er nog het archief van de milieugegevens. Deze hele optelsom aan gegevens biedt een volledige en rechtszekere garantie om op een juiste wijze invulling te geven aan het begrip 'bestaand'.

Artikel 1 Begrippen

De begripsbepalingen in artikel 1 zijn noodzakelijk bij de interpretatie van de regels. In dit artikel worden de begrippen gedefinieerd, die in de regels worden gehanteerd. De begrippen die hierin zijn opgenomen zijn terug te vinden in de bestemmingsbepalingen. Bij de toetsing aan het bestemmingsplan wordt uitgegaan van de in dit artikel aan de betreffende begrippen toegekende betekenis. Voor zover geen begrippen zijn gedefinieerd wordt aangesloten bij het normaal spraakgebruik.

Met uitzondering van de eerste twee begrippen (plan en bestemmingsplan) zijn de begrippen alfabetisch gerangschikt. De begrippen zijn zoveel mogelijk gebaseerd op vaste jurisprudentie. In de loop der tijd hebben de meeste begrippen zich ontwikkeld tot een standaard, waarvan ook in dit bestemmingsplan gebruik is gemaakt.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

De bepalingen over de wijze van meten zijn in artikel 2 opgenomen. Dit artikel geeft aan hoe de hoogten en andere maten die bij het bouwen in acht genomen dienen te worden, gemeten moeten worden.

7.2.2 Bestemmingsregels

In hoofdstuk 2 van de regels worden de op de verbeelding aangegeven bestemmingen omschreven en wordt toegelicht op welke wijze de gronden en opstallen gebruikt mogen worden. Het beleid en de uitgangspunten, zoals verwoord in de eerdere hoofdstukken, zullen in de regels van dit bestemmingsplan hun juridische vertaling krijgen. Het bestemmingsplan regelt dan ook de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden van de gronden in het plangebied.

Artikel 3 Agrarisch - Beekdal

Deze bestemming is opgenomen voor de agrarische cultuurgrond en water. Het behoud en herstel van de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden wordt er nagestreefd en tevens is het toegestaan de gronden te gebruiken ten behoeve van extensief dagrecreatief medegebruik en verkeer- en verblijfsvoorzieningen. In de bestemming zijn tevens waterhuishoudkundige voorzieningen in de vorm van kaden, dijken, stuwen, gemalen, dammen, duikers en overige kunstwerken ten behoeve van het inlaten, bergen en afvoeren van water begrepen. De bestaande luchtwachtoren (BB-toren) is aangeduid. Binnen de bestemming is het niet toegestaan gebouwen te bouwen.

Ingrepen die de ruimtelijke en visuele structuur van een gebied kunnen veranderen, zijn alleen mogelijk via een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden. Normaal gebruik is uitgezonderd van de verplichting een omgevingsvergunning aan te vragen. De vergunning mag slechts worden verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan de agrarische bedrijfsvoering op aangrenzende of nabijgelegen percelen, dan wel de natuurlijke en/of landschappelijke waarden.

De bestemming kan worden gewijzigd in de bestemming Water - Beekdal, mits van tevoren een inrichtingsplan is opgesteld, dat is goedgekeurd door burgemeester en wethouders. Bij de inrichting moet rekening worden gehouden met onder andere de archeologische en cultuurhistorische waarden in het gebied. Ter plaatse van stuw 4 in het gebied is als extra voorwaarde opgenomen dat deze pas mag worden verwijderd als is aangetoond dat dit niet leidt tot significante negatieve gevolgen van de grondwaterstand, ten opzichte van de bestaande situatie, in het Natura 2000-gebied Bargerveen.

Artikel 4 Bedrijf - Mijnbouw

De bestaande gas- en oliewinninglocaties hebben deze bestemming gekregen.

Binnen deze bestemming mogen bedrijfsgebouwen binnen het bouwvlak worden gebouwd. Bij recht mag de bestaande oppervlakte met 25% worden uitgebreid. Ook deze bestemming kan worden gewijzigd in de bestemming Water - Beekdal, onder de voorwaarden dat een inrichtingsplan is opgesteld, welke is goedgekeurd door burgemeester en wethouders.

Artikel 5 Water - Beekdal

De gronden binnen deze bestemming zijn bestemd voor water, waterberging en agrarische cultuurgrond. Het behoud en herstel van de landschappelijke en natuurlijke waarden wordt er nagestreefd en tevens is het toegestaan de gronden te gebruiken ten behoeve van extensief dagrecreatief medegebruik en groenvoorzieningen en oeverstroken. In de bestemming zijn tevens waterhuishoudkundige voorzieningen

in de vorm van kaden, dijken, stuwen, gemalen, dammen, duikers en overige kunstwerken ten behoeve van het inlaten, bergen en afvoeren van water begrepen.

Voor waterwindmolens geldt een maximum hoogte van 7 m, overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mogen gebouwd worden tot een hoogte van maximaal 5 m.

Ingrepen die de ruimtelijke en visuele structuur van een gebied kunnen veranderen, zijn alleen mogelijk via een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden. Normaal gebruik is uitgezonderd van de verplichting een omgevingsvergunning aan te vragen. De vergunning mag slechts worden verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en/of landschappelijke waarden.

Artikel 6 Leiding - NAM

Voor de NAM-leidingen (boven- en ondergronds) is een dubbelbestemming opgenomen zodat er geen belemmerende activiteiten in de zones rondom deze leidingen kunnen plaatsvinden. Ingrepen die de ruimtelijke en visuele structuur van een gebied kunnen veranderen, zijn alleen mogelijk via een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden. Normaal gebruik is uitgezonderd van de verplichting een omgevingsvergunning aan te vragen. Een voorwaarde bij de vergunningverlening is dat er advies van de betreffende leidingbeheerder moet worden gevraagd en dat dit advies wordt mee gewogen.

Waarde - Archeologie 1, 2 en 4

Het gehele bestemmingsplangebied heeft de dubbelbestemming Waarde - Archeologie. Aan het bouwen en het uitvoeren van werken en werkzaamheden zijn restricties verbonden. Omdat in verband met de herinrichting van het gebied inmiddels archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden en bij de herinrichting ook rekening zal worden gehouden met de aanwezige waarden, is in de regels opgenomen dat het vereiste van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden niet geldt voorzover het werken en werkzaamheden betreft die deel uitmaken van het inrichtingsplan.

7.2.3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 van de regels bevat bepalingen die van toepassing zijn op meerdere bestemmingen, zodat het uit praktische overwegingen de voorkeur verdient deze in afzonderlijke artikelen onder te brengen. De algemene regels sluiten aan bij de eisen van het nieuwe Bro.

Artikel 10 Anti-dubbeltelregel

Met dit artikel wordt voorkomen dat meer wordt gebouwd dan het bestemmingsplan beoogt. Dit is bijvoorbeeld mogelijk als (onderdelen van) bouwpercelen van eigenaars in maatvoering verschillen en wisselen. Door verwerving van een extra (bouw)perceel of een gedeelte daarvan, kunnen de gronden niet meegenomen worden met de berekening van de bouwmogelijkheden van het nieuwe perceel als de nieuw verworven gronden reeds meegenomen zijn bij de berekening van een eerdere bouwplannen. Het is dus niet toegestaan gronden twee keer in te zetten om een omgevingsvergunning te verkrijgen.

Artikel 11 Algemene bouwregels

In de Algemene bouwregels zijn regels opgenomen voor het bouwen van ondergeschikte bouwonderdelen. De genoemde onderdelen mogen de in de regels bepaalde maximale bouwhoogte overschrijden met de in artikel genoemde maten. Hiervoor is bewust gekozen omdat dit duidelijkheid en enige vrijheid aan ontwerpers biedt.

Tevens wordt in dit artikel, artikel 9 lid 2 van de Woningwet buiten toepassing verklaard met uitzondering van een zestal onderwerpen dit o.a in verband met de bereikbaarheid, beheer en gebruik van het openbaar gebied.

Artikel 12 Algemene afwijkingsregels

Afwijkingsregels zijn regels waardoor aan de bestemmingsbepalingen de nodige extra flexibiliteit wordt meegegeven. Toestemming voor afwijking gebeurt door het verlenen van een omgevingsvergunning. Het college van burgemeester en wethouders kan bijvoorbeeld een omgevingsvergunning verlenen voor het 10 % vergroten van de bouwmogelijkheden.

De omgevingsvergunningen mogen alleen gebruikt worden indien niet op grond van een andere bepaling

in deze regels omgevingsvergunning kan worden verleend. Dit betekent dat niet 2 keer omgevingsvergunning kan worden verleend van eenzelfde bepalingen of dat bepalingen die extra bouwmogelijkheden geven niet cumulatief gebruikt mogen worden.

7.2.4 Overgang- en slotregels

Artikel 13 Overgangsrecht

Het overgangsrecht ziet op bouwwerken die ooit met een omgevingsvergunning voor het bouwen (voorheen bouwvergunning) of een melding zijn gebouwd of een gebruik dat ooit is toegestaan, maar die nu, vanwege een bestemmings- of beleidswijziging onder het overgangsrecht zijn gebracht. Ook reeds lange tijd aanwezige bouwwerken, die niet met een vergunning zijn gebouwd of langdurig aanwezig gebruik worden met het overgangsrecht beschermd. Het overgangsrecht is erop gericht dat deze bouwwerken uiteindelijk zullen verdwijnen of het gebruik ervan wordt beëindigd, zodat de situatie in overeenstemming geraakt met de gegeven bestemming. In beginsel mogen de bouwwerken slechts in ondergeschikte mate gedeeltelijk worden vernieuwd en veranderd. Het is niet mogelijk om hiermee geheel of in stappen tot een nieuw bouwwerk te komen.

Artikel 14 Slotregel

In de Slotregel van het bestemmingsplan wordt aangegeven op welke wijze de regels van het bestemmingsplan kunnen worden aangehaald. In dit geval kunnen de regels van het bestemmingsplan aangehaald worden als "Regels van het bestemmingsplan Buitengebied, Schoonebeekerdiep (herinrichting)"

Hoofdstuk 8 Economische uitvoerbaarheid

In het kader van de Wro rust op de gemeente de verplichting tot het verhalen van kosten bij grondexploitatie via een exploitatieplan, tenzij kostenverhaal anderszins is verzekerd.

De toepassing voor het afdwingbare kostenverhaal richt zich op bouwplannen. De definitie van wat onder een bouwplan wordt verstaan, is opgenomen in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). In dit voorliggend bestemmingsplan is geen sprake van een dergelijk bouwplan. Er hoeft dan ook geen exploitatieplan te worden vastgesteld.

In het kader van het Lokaal Bestuursakkoord Water is vastgelegd dat de gemeente Emmen de kosten voor het op te stellen bestemmingsplan draagt.

De kosten voor de herinrichting van het Schoonebeekerdiep komen voor rekening van het Waterschap Velt en Vecht. Waar mogelijk wordt gebruikgemaakt van subsidieregelingen, zoals de subsidie die beschikbaar is vanuit de 'Tijdelijke regeling eenmalige uitkering bestrijding regionale wateroverlast' en de zogenaamde synergiegelden voor de uitvoering van KRW-projecten.

Hoofdstuk 9 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

9.1 Participatie

Voor een goed verloop van de communicatie met de bewoners en gebruikers van het gebied waarbinnen het plangebied Buitengebied, Schoonebeekerdiep (herinrichting) gelegen is, heeft meerdere keren overleg plaatsgevonden. Op 12 maart is overleg geweest met het bestuur van de Erkende Overlegpartners Nieuw- Schoonebeek en op 13 maart met het eop-bestuur van Schoonebeek. Daarsnaast zijn de vertegenwoordigers van de landbouw (GOC) op 26 april over het bestemmingsplan geïnformeerd.

9.2 Overleg ex. artikel 3.1.1 Bro en zienswijzen

In april 2013 is het bestemmingsplan **Buitengebied, Schoonebeekerdiep (herinrichting)** door de wethouder vrijgegeven voor overleg artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Waarna het plan voor overleg verzonden is naar de Bro-partners, de gemeentelijk erkende overleg partners en duitse overheden, gelegen aan het plangebied.

9.2.1 Overleg

Het concept- ontwerpbestemmingsplan is op 11 april 2014 voor overleg verzonden aan verschillende instanties. De ontvangen adviezen en reacties, 8 stuks zijn gebundeld in de Nota van Beantwoording behorende bij het bestemmingsplan Buitengebied, Schoonebeekerdiep (herinrichting). De Nota van Beantwoording maakt deel uit van het bestemmingsplan.

In deze nota is tevens het standpunt van het college van burgemeester en wethouders ten aanzien van de verschillende overlegreacties opgenomen. Waar de adviezen en reacties leidden tot aanpassingen van het bestemmingsplan, zijn de aanpassingen in het ontwerpbestemmingsplan verwerkt.

Voor de inhoud van de overlegreacties en het standpunt van het college wordt verwezen naar voornoemde nota, Bijlage 1.

9.3 Zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan

PM

Op @ en zijn twee inloop/ informatiebijeenkomsten georganiseerd het buurthuis van Nieuw-Schoonebeek en het voormalige gemeentehuis van de voormalige gemeente Schoonebeek. Tijdens deze bijeenkomst konden geïnteresseerden kennisnemen van het bestemmingsplan Buitengebied, Schoonebeekerdiep (herinrichting) en eventueel op het plan reageren.

Diverse geïnteresseerden hebben het bestemmingsplan bekeken en een aantal hebben mondeling en of schriftelijk gereageerd op het plan met een zienswijze @@@@@.

Tegen het bestemmingsplan Buitengebied, Schoonebeekerdiep (herinrichting) zijn wel/ geen zienswijzen ingediend. De zienswijzen hebben wel/ geen aanleiding gegeven tot het aanpassen van het ontwerpbestemmingsplan.

Bijlagen bij de toelichting